

Hallituksen esitys Eduskunnalle polttoturpeen ja sillä tuotetun sähkön toimitusvarmuuden turvaamista koskevaksi lainsäädännöksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Hallituksen esitys on kaksiosainen ja sillä pyritään maan huoltovarmuuden ja sähkön toimitusvarmuuden turvaamiseksi edistämään toisaalta lämmön ja sähkön tuotannon polttoaineena käytettävän polttoturpeen saatavuutta sääoloista johtuvien huonojen tuotantokausien jälkeisenä aikana ja toisaalta polttoturpeen kilpailukykyä sähkön lauhdutustuotannossa.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki polttoturpeen turvavarastoista. Turvavarastolla tarkoitettaisiin laissa sellaista lämmön tai sähkön tuotantoa varten perustettua polttoturpevarastoa, jota polttoturpeen toimittaja Huoltovarmuuskeskuksen kanssa tekemänsä sopimukseen perustuen ylläpitäisi liiketoiminnassaan tarvitsemansa varaston lisäksi kolmen vuoden määräajan. Turvavarastossa olevaa polttoturvetta voisi sopimuskauden aikana käyttää ainoastaan Huoltovarmuuskeskuksen myöntämällä luvalla. Käyttölupa voitaisiin myöntää, jos turvavarastojen liiketoiminnassaan tarvitsema polttoturpevarasto olisi jäänyt päätyneiden tuotantokausien sääoloista tai muista turvavarastojen vaikutusvallan ulkopuolella olevista syistä johtuen merkittävästi turvavarastojen keskimääräisiä vuotuisia toimituksia pienemmäksi. Huoltovarmuuskeskus maksaisi turvavarastojalle huoltovarmuusrahaston varoista korvauksen toteutuneesta turvavarastoinnista. Korvaus kattaisi osittain turvavarastojalle aiheutuneet pääoma-, varastointi- ja hävikkikustannukset.

Turvepolttoainetta käyttävän sähkön lauhdutustuotannon turvaamiseksi ehdotetaan sähköverkonhaltijan maksamaan syöttötariffiin perustuvaa määräaikaista tukijärjestelmää. Ehdotetussa laissa säädettäisiin lauhdutusvoimalaitosten ajojärjestyksen muuttamisesta siten, että järjestelmän piiriin kuuluva kotimaista turvetta polttoaineena käyttävä voimalaitos saisi osittaisen etusijan ajojärjestyksessä ulkomaisia fossiilisia polttoaineita käyttäviin lauhdutusvoimalaitoksiin nähden. Syöttötariffi olisi lisähinta, jonka järjestelmävastaava kantaverkonhaltija maksaisi järjestelmän piiriin kuuluvasta sähköstä tuottajalle tämän markkinoilta saaman myyntihinnan täydennykseksi. Syöttötariffijärjestelmä rahoitettaisiin syöttötariffimaksulla, jonka järjestelmävastaava keräisi erillisenä maksuna kantaverkkoon liittyneeltä sähkön kulukselta.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu. Lakia polttoturpeen turvavarastoista voitaisiin sen voimaantulon jälkeen soveltaa myös vuoden 2006 tuotantokauden aikana nostetusta turpeesta perustettaviin turvavarastoihin. Ehdotettu syöttötariffilaki on tarkoitettu määräaikaiseksi järjestelyksi, joka olisi voimassa vuoden 2010 loppuun, jolloin sähkön lauhdutustuotannon tarpeen uskotaan yleisesti vähentyvän uuden ydinvoimayksikön valmistamisen myötä.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT.....	4
1. Johdanto.....	4
2. Nykytila.....	4
2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö.....	4
2.1.1. Polttoaineiden varastointi saantihäiriöiden varalta.....	4
2.1.2. Sähkön tuotannon verkkoon pääsy.....	5
2.1.3. Sähkön tuotantoon kohdistuvat tuet.....	6
2.2. Kansainvälinen kehitys ja ulkomaiden lainsäädäntö	6
2.2.1. Voimalaitospolttoaineita koskevat huoltovarmuusjärjestelyt	6
2.2.2. Syöttötariffit.....	7
Euroopan unioni.....	7
Irlanti	7
Saksa.....	8
Itävalta.....	8
2.3. Nykytilan arviointi.....	9
2.3.1. Polttoturpeen varastointi saantihäiriöiden varalta.....	9
2.3.2. Polttoturpe polttoaineena lauhdutussähkön tuotannossa	10
3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	10
3.1. Esityksen tavoitteet.....	10
3.2. Toteuttamisvaihtoehdot.....	11
3.2.1. Polttoturpeen varastointi saantihäiriöiden varalta.....	11
3.2.2. Polttoturpe polttoaineena lauhdutussähkön tuotannossa	11
3.2.3. Ehdotusten suhde EY:n valtiontuki - ja sähkömarkkinasäätelyyn.....	13
Polttoturpeen turvavarastointikorvaus	13
Syöttötariffi polttoturpeesta lauhdutusvoimalaitoksissa tuotetulle sähkölle.....	13
3.3. Keskeiset ehdotukset	14
3.3.1. Laki polttoturpeen turvavarastoista	14
3.3.2. Laki polttoturpeesta lauhdutusvoimalaitoksissa tuotetun sähkön syöttötariffista.....	15
4. Esityksen vaikutukset	15
4.1. Taloudelliset vaikutukset	15
4.1.1. Laki polttoturpeen turvavarastoista	15
4.1.2. Laki polttoturpeesta lauhdutusvoimalaitoksissa tuotetun sähkön syöttötariffista.....	15
4.2. Vaikutukset viranomaisten toimintaan	16
4.3. Ympäristövaikutukset	16
5. Asian valmistelu.....	16
5.1. Valmisteluvaiheet ja -aineisto	16
5.2. Lausunnot ja niiden huomioonottaminen	18

5.2.1. Lausunnot luonnosehdotuksesta laiksi polttoturpeesta lauhdutusvoimalaitoksissa tuotetun sähkön syöttötariffista	18
5.2.2. Lausunnot luonnosehdotuksesta laiksi polttoturpeen varastoinnin tukemisesta.....	18
6. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja	19
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	20
1. Lakiehdotusten perustelut.....	20
1.1. Laki polttoturpeen turvavarastoista	20
1.2. Laki polttoturpeesta lauhdutusvoimalaitoksissa tuotetun sähkön syöttötariffista.....	22
1 luku. Yleiset säännökset	22
2 luku. Syöttötariffijärjestelmä	23
3 luku. Voimalaitoksen tuotantotavan ja energialähteen varmentaminen	25
4 luku. Täydentävät säännökset ja voimassaolo.....	25
2. Tarkemmat säännökset ja määräykset	27
2.1. Laki polttoturpeen turvavarastoista	27
2.2. Laki polttoturpeesta lauhdutusvoimalaitoksissa tuotetun sähkön syöttötariffista.....	27
3. Voimaantulo ja voimassaolo	27
4. Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	28
4.1. Valtuutussäännökset	28
4.2. Julkisten hallintotehtävien antaminen muulle kuin viranomaiselle.....	28
LAKIEHDOTUKSET	29
polttoturpeen turvavarastoista	29
polttoturpeesta lauhdutusvoimalaitoksissa tuotetun sähkön syöttötariffista.....	31

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Sateisen kesän 2004 alhainen polttoturpeen tuotanto yhdistettynä mataliin varastotasoihin aiheutti vaikeuksia polttoturpeen toimituksissa talvella 2004—2005. Polttoturpeen tarjonta ei olisi mahdollisesti riittänyt kattamaan kaikkea kysyntää tuona talvena, jos samanaikaisesti talvi ei olisi ollut leuto ja pohjoismainen vesitilanne hyvä sähköntuotannon kannalta.

Vuoden 2005 alusta alkanut hiilidioksidin päästökauppa on turpeen korkean ominaispäästökertoimen vuoksi heikentänyt polttoturpeen kilpailukykyä muihin voimalaitospolttoaineisiin nähden. Päästöoikeuden arvon noustessa riittävästi myös kivihiilen käyttö voi tulla polttoturvetta edullisemmaksi voimalaitoksissa, joissa polttoturpe on aiemmin ollut pääpolttoaineena. Polttoturpeen kilpailuvyyn heikentyessä heijastuvat sen käytön vähentymisen vaikutukset myös polttoturpeen tuotantoon sekä puupolttoaineiden käyttöön.

Luonnonvarana turvetta on Suomessa runsaasti, mutta polttoaineena sitä voidaan käyttää vain pitkäkestoisien soiden valmistelun ja turpeen tuotantoprosessin jälkeen. Polttoturpeen tuotantoketjun mahdollisen heikentämisen on arvioitu heikentävän maan huoltovarmuutta ja sähkön toimitusvarmuutta. Hallituksen esityksellä pyritään maan huoltovarmuuden ja sähkön toimitusvarmuuden turvaamiseksi edistämään polttoturpeen saatavuutta sääoloista johtuvien huonojen tuotantokausien jälkeisenä aikana ja polttoturpeen kilpailukykyä sähkön lauhdutustuotannossa.

2. Nykytila

2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

2.1.1. *Polttoaineiden varastointi saantihäiriöiden varalta*

Huoltovarmuuden turvaamisesta annetun lain (1390/1992) 2 §:n nojalla valtioneuvosto

asettaa huoltovarmuudelle yleiset tavoitteet, joissa määritellään valmiuden taso ottaen huomioon väestön ja välttämättömän talouselämän ja maanpuolustuksen vähimmäistarpeet. Voimassa olevat tavoitteet on annettu vuonna 2002 (Säädöskokoelma 350/2002).

Energian saatavuuden turvaamiseksi edistetään useisiin polttoaineisiin ja hankintalähteisiin perustuvaa energiantuotantoa. Myös kotimaista energiantuotantoa ja kotimaisten polttoaineiden käyttöä kehitetään. Maamme erityisolojen vuoksi pidetään energian huoltovarmuustaso Euroopan unionin veloitteet sekä kansainvälisestä energiaohjelmasta tehtyyn sopimukseen (niin sanottu IEP-sopimus, Sopimussarja 115/1991) sisältyvät veloitteet ylittävällä tasolla. Tuontienergian saantihäiriön varalta ja kansainvälisten sopimusveloitteiden täyttämiseksi pidetään varmuusvarastoissa tuontipolttoaineiden viiden kuukauden normaalikulutusta vastaavat polttoainetarastot.

Polttoaineiden varmuusvarastointi on toteutettu varastointivelvoitteilla ja valtion omistamilla varmuusvarastoilla. Tuontipolttoaineiden velvoitevarastoinnista annetun lain (1070/1994) mukaan lämpöä ja sähköä tuottavan kivihililaitoksen varastointivelvoitteena on kolmen kuukauden keskimääräinen kulutus. Myös kivihiilen maahantuoja on pidettävä kolmen kuukauden keskimääräistä kulutusta vastaavaa vähimmäisvarastoa. Öljyn maahantuojan velvoite vastaa kahden kuukauden keskimääräistä tuontia. Maakaasulaitoksen ja maakaasun maahantuojan varastointivelvoite vastaa kolme kuukauden keskimääräistä volyymia. Velvoitevarastot voi ottaa käyttöön Huoltovarmuuskeskuksen luvalla, joka voidaan myöntää, jos varastointivelvollisen tuotanto tai kaupallinen toiminta on saantihäiriön vuoksi vaarassa keskeytyä tai olennaisesti vähentyä. Jos kansainvälisestä energiaohjelmasta tehdyn sopimuksen veloitteet edellyttävät Suomen luovuttavan öljyä kansainväliseen jakojärjestelmään, voi kauppa- ja teollisuusministeriö myöntää velvoitevaraston alituslupan. Velvoitevaraston alituslupia on myönnetty lain

voimassaoloaikana kolme kertaa, muun muassa ankan talven aiheuttamien kivihiilen rahtausvaikeuksien vuoksi.

Loppuosa velvoitevarastoinnille asetetusta viiden kuukauden kokonaistavoitteesta täytetään Huoltovarmuuskeskuksen hoitamilla valtion varmuusvarastoilla. Varmuusvarastojen mitoituksessa on otettu huomioon maakaasun korvaaminen polttoöljyllä. Valtion varmuusvarastointi kustannetaan huoltovarmuusrahastosta, johon tuloutetaan sähköstä ja tuontipolttoaineista kannettava huoltovarmuusmaksu. Huoltovarmuuskeskus tekee energia-alan yritysten tai kunnallisten laitosten kanssa sopimukset varastojen sijoittamisesta normaalin logistiikan yhteyteen. Huoltovarmuuskeskus ostaa tällä tavoin markkinoilta kaikki varastojen hoitoon tarvittavat palvelut.

Valtion varmuusvarastoissa on öljytuotteita runsaat 3,5 miljoonaa tonnia ja jonkin verran kivihiihtä. Valtion varmuusvarastojen määrää on pienennetty 1990-luvun huipputasosta noin puoli miljoonaa tonnia. Maakaasun käytön lisääntyminen johtanee tavoitemäärien kääntymiseen uudelleen kasvuun.

Syksyllä 2005 Yhdysvalloissa öljyteollisuutta vahingoittaneen Katriina-myrskyn jälkeen valtion varmuusvarastoja purettiin markkinoille kansainvälisen energijärjestö IEA:n päätöksen mukaisesti 41 000 tonnia moottoripolttoaineiden kansainvälisen tarjonnan lisäämiseksi.

Ydinpolttoaineen varmuusvarastointi on hoidettu sopimusmenettelyllä valtion ja ydinvoiman tuottajien välillä.

Kolmas materiaalsen varautumisen muoto on turvavarastolaissa (970/1982) säädetty turvavarastointi. Se on tarkoitettu yrityksen oman tuotannon varmistamiseksi raaka-aineiden saantihäiriöissä. Turvavaraston perustamiseen tarjoutuva yritys tekee Huoltovarmuuskeskuksen kanssa turvavarastointisopimuksen, jossa sovitaan kaupallisten varastojen lisäksi pidettävästä turvavarastosta. Turvavaraston käyttöönotto on luvanvaraista. Varasto rahoitetaan luottolaitoksesta nostettavalla lainalla, jolle Huoltovarmuuskeskus maksaa korkotukea ja antaa takauksen. Korkotuki maksetaan huoltovarmuusrahastosta, mutta sen taso määritetään valtion talousarviossa. Polttoturve kuuluu vuonna 2006 vah-

vistetun turvavarastointiohjelman piiriin (VNA 169/2006). Turvavarastointisopimusta on tällä hetkellä voimassa noin 20. Voimalaitospolttoaineita koskeva turvavarastointisopimus on viimeksi ollut voimassa 1980-luvulla. Sopimus koski tuolloin kivihiilen turvavarastointia.

2.1.2. Sähkön tuotannon verkkoon pääsy

Sähkömarkkinalailla (386/1995) on varmistettu, että kaikki sähkö voidaan siirtää voimalaitoksilta sähkön käyttäjille ja että kaikki voimalaitokset kytketään osaksi valtakunnanlaajuista sähköverkkoa. Sähkön siirrossa lähtökohtana on tasapuolinen ja kustannusvastaava hinnoittelu. Tämän varmistamiseksi sähkömarkkinalaissa on säädetty sähkö verkonhaltijalle voimalaitosten liittämismvelvollisuus, sähkön siirtovelvollisuus sekä verkon kehittämissvelvollisuus. Sähkömarkkinalain siirtovelvollisuutta koskevan 10 §:n mukaan verkonhaltijan on kohtuullista korvausta vastaan myytävä sähkön siirtopalveluja niitä tarvitseville verkkonsa siirtokyvyn rajoissa. Siirtovelvollisuutta täsmentävät säännökset sisältyvät lain 14 §:ään. Sen mukaan verkkopalvelujen myyntihintojen ja ehtojen sekä niiden määräytymisperusteiden on oltava tasapuolisia ja syrjimättömiä kaikille verkon käyttäjille. Näistä ehdoista saa poiketa vain erityisistä syistä. Verkkopalvelujen hinnoittelun on oltava kohtuullista eikä verkkopalvelujen hinnoittelussa ei saa olla perusteettomia tai sähkökaupan kilpailua ilmeisesti rajoittavia ehtoja tai rajauksia. Siinä on kuitenkin otettava huomioon sähköjärjestelmän toimintavarmuuden ja tehokkuuden vaatimat ehdot sekä kustannukset ja hyödyt, jotka aiheutuvat sähköntuotantolaitoksen liittamisestä verkkoon.

Sähkömarkkinalain 16 §:n mukaisesti Energiemarkkinavirasto on määrännyt sähköverkkoluvassa Fingrid Oyj:n järjestelmävastaavaksi. Järjestelmävastaavan tehtävänä on vastata Suomen sähköjärjestelmän teknisestä toimivuudesta ja käyttövarmuudesta sekä huolehtia valtakunnalliseen tasevastuuseen kuuluvista tehtävistä tarkoituksenmukaisella ja sähkömarkkinoiden osapuolten kannalta tasapuolisella ja syrjimättömällä tavalla. Järjestelmävastaavan tulee ylläpitää ja

kehittää järjestelmävastuun piiriin kuuluvia toimintojaan ja palveluitaan sekä ylläpitää, käyttää ja kehittää sähköverkkoaan ja muita järjestelmävastuun hoitamiseen tarvittavia laitteistojaan sekä yhteyksiä toisiin verkkoihin siten, että edellytykset tehokkaasti toimiville sähkömarkkinoille voidaan turvata. Järjestelmävastaava voi asettaa järjestelmävastuun toteuttamiseksi tarpeellisia ehtoja sähkön siirtojärjestelmän sekä siihen liitettyjen voimalaitosten ja kuormien käyttämiseksi.

Energiamarkkinavirasto vahvistaa sähkömarkkinalain 38 a §:n mukaisesti etukäteen verkonhaltijan ja järjestelmävastuuseen määrätyn kantaverkonhaltijan noudatettavaksi siirtopalvelujen ehdot.

Voimalaitoksissa tuotetun sähkön hinta määräytyy pohjoismaisilla sähkömarkkinoilla kysynnän ja tarjonnan mukaan. Sähkön tukumarkkinahintoja ei säännellä. Lähes kaikessa sähkökaupassa Nordpool -sähköpörssin hintanoteeraukset määrittävät joko suoraan tai välillisesti sähkön hintatason. Sähköntuottajat ja -myyjät voivat myydä sähkönsä sähköpörssin tai muiden kauppapaikkojen kautta asiakkaille. Sähköä voidaan myydä myös itsenäisesti kahdenvälisten sopimusten tai välittäjien kautta.

2.1.3. Sähkön tuotantoon kohdistuvat tuet

Sähkön tuotantoon kohdistuva tukijärjestelmä perustuu Suomessa voimalaitosten investointitukiin sekä energiaverojärjestelmän kautta annettavaan verotukseen. Lisäksi puupolttoaineen tuotantoon kohdistuvat tuet voidaan katsoa epäsuoraksi tueksi puupolttoaineeseen perustuvalla sähkön tuotannolle.

Energiatuilla tavoitellaan erityisesti uusiutuvien energialähteiden ja energiatehokkuuden edistämistä ja se suuntautuu pääasiassa lämmön tuotantoon. Tuki on harkinnanvaraista valtionapua, jonka perusteista säädetään valtioneuvoston asetuksella ja jota myönnetään valtion talousarviossa vuosittain annettavan valtuuden puitteissa. Nykyinen asetus (625/2002) on annettu vuonna 2002. Investointiavustuksia on viime vuosina myönnetty pääasiassa puupolttoaineita käytävien lämpökeskusten ja voimalaitosten investointeihin, tuulivoimainvestointeihin sekä puupolttoaineiden tuotannon investointeihin.

Energiaverolainsäädäntöön sisältyvä tukijärjestelmä muodostuu sähköntuotannon tuesta ja energiaintensiivisen teollisuuden veronpalautuksesta. Suomessa on luovuttu sähköntuotannon polttoaineiden verottamisesta ja siirretty pelkästään lopputuotteen eli sähkön verottamiseen. Sähkön veron määrään ei vaikuta tuotantotapa tai käytetty polttoaine. Nykyisessä energiaverojärjestelmässä tuetaan useilla uusiutuvilla energialähteillä ja kierrätyspolttoaineilla tuotettua sähköä sähköntuotannon verotuilla. Verojärjestelmän kautta ohjattu tuki voidaan katsoa kuluttajien maksaman sähköveron palauttamiseksi uusiutuvan sähkön tuottajille. Käytännössä verotuki on toimintatukea uusiutuvaan energiaan perustuvalla sähköntuotannolle.

Sähkön tuotannon tukea saadaan sähköstä, joka on tuotettu tuulivoimalla, vesivoimalaitoksessa, jonka nimellisteho on enintään yksi megavolttiampeeri, puulla ja puupohjaisilla polttoaineilla, kierrätyspolttoaineella, biokaasulla, metsähakkeella, metallurgisten prosessien jätkeasuilla tai kemiallisten prosessien reaktiolämmöllä. Tuen perusmäärä on 0,42 senttiä kilowattitunnilta. Tuulivoiman ja metsähakkeen kilpailukyvyyn turvaamiseksi ja parantamiseksi niillä tuotetulle sähkölle maksetaan korotettua tukea 0,69 senttiä kilowattitunnilta. Kierrätyspolttoaineella tuotetun sähkön tuki on puolestaan 0,25 senttiä kilowattitunnilta.

Suomessa ei ole käytössä ostovelvoitteen perustuvia syöttötariffi- tai sertifikaattijärjestelmiä, joita useat maat soveltavat uusiutuvilla energialähteillä tuotettuun sähköön.

2.2. Kansainvälinen kehitys ja ulkomaiden lainsäädäntö

2.2.1. Voimalaitospolttoaineita koskevat huoltovarmuusjärjestelyt

Useissa maissa on polttoaineiden varmuusvarastoinnissa käytössä samat kaksi perusvaihtoehtoa kuin Suomessa eli valtion omistamat varastot sekä polttoaineiden maahantuojille tai käyttäjille asetettu varastointivelvoitteet.

Ruotsissa varastoidaan öljyä kriisien ja sodan varalta. Öljymarkkinoiden häiriöihin vastataan etupäässä kansainvälisin sopimuk-

sin IEA:n ja Euroopan unionin puitteissa. Ruotsin hallitus päättää vuosittain normaaliolojen häiriötilanteiden varalta pidettävien öljyvarastojen suuruudesta. Ruotsin energiaviranomainen päättää varastointivelvollisista ja velvoitevaraston suuruudesta. Valtion omistamia öljyn tai kivihiilen varmuusvarastoja Ruotsissa ei enää ole.

Virossa on uusi lainsäädäntö, jolla luodaan siirtymäajan puitteissa ETY:n jäsenvaltioiden velvollisuudesta ylläpitää raakaöljy- ja/tai öljytuotevarastojen vähimmäistasoa annetun neuvoston direktiivin 68/414/ETY edellyttämät varastot. Virossa ei ole varmuusvarastointiin soveltuvaa varastokapasiteettia eikä sitä ole tarkoitus rakentaa julkisilla varoilla. Viro on tehnyt eri maiden kanssa direktiivin perusteella sopimuksia, joiden nojalla Viro järjestää tarjouskilpailuja varastojen pidosta. Varaston sijaintimaan viranomaisen valvovat Viron lukuun sopimusten noudattamista. Tällaisia järjestelyjä Virolla on ainakin Tanskan ja Ruotsin kanssa.

Suomessa voimassa olevan järjestelmä valtion varmuusvarastoineen on muun muassa Saksassa, Irlannissa, Tanskassa ja Ranskassa.

Eräät suuret öljyn ostajamaat, kuten Yhdysvallat ja Japani, ovat käyttäneet hallituksen strategisia öljyreservejä myös vaikuttaakseen hintatasoon kansainvälisillä markkinoilla.

Kansainvälisestä energiaohjelmasta tehty sopimus edellyttää, että sopimukseen osallistuvat maat ylläpitävät yhteisesti öljyn omavaraisuutta poikkeustilanteiden varalta. Tätä tarkoitusta varten jokainen mukana oleva maa ylläpitää riittäviä valmiusvarastoja, jotka kattavat vähintään 90 päivän kulutuksen ilman öljyn nettotuontia. Määrä lasketaan edellisen kalenterivuoden keskimääräisen päiväkohtaisen tason perusteella. Suomi täyttää IEP –sopimuksen mukaisen velvoitteensa velvoitevarastoilla ja tuotteittain sopimusvelvoitteista puuttumaan jäävän määrän valtion varmuusvarastoilla.

Neuvoston direktiivi 68/414/ETY ETY:n jäsenvaltioiden velvollisuudesta ylläpitää raakaöljy- ja/tai öljytuotevarastojen vähimmäistasoa edellyttää jäsenvaltioita pitämään yhteisön alueella olevat öljytuotteiden varastonsa jatkuvasti vähintään 90 päivän keski-

määräistä päivittäistä kotimaan kulutusta vastaavalla tasolla. Suomi ilmoittaa direktiivin mukaisiksi varastoiksi samoja varastoja kuin IEP –sopimuksen perusteella.

2.2.2. Syöttötariffit

Euroopan unioni

Euroopan unionin jäsenmaissa käytössä olevat sähkön syöttötariffijärjestelmät perustuvat useimmiten sähkön sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 96/92/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/54/EY 11 artiklan 3 kohtaan. Järjestelmien tarkoituksena on lisätä uusiutuvilla energialähteillä tuotettavan sähkön määrää ja erityisesti tuotantokapasiteettia. Jonkinlainen syöttötariffijärjestelmä on käytössä ainakin Irlannissa, Saksassa, Itävallassa, Ranskassa, Kreikassa, Tanskassa, Espanjassa, Portugalissa, Hollannissa, Luxemburgissa, Tsekin tasavallassa, Virossa, Liettuassa, Unkarissa, Slovakiassa ja Sloveniassa. Useimmissa maissa syöttötariffijärjestelmä ja jokin toinen tukimuoto muodostavat yhdistelmän, jolla uusiutuvilla energialähteillä tuotettavan sähkön käyttöä edistetään.

Seuraavassa selostetaan esimerkinomaisesti Irlannin, Saksan ja Itävallan käytäntöjä. Vain Irlannin tapauksessa on kyse turpeella tuotetun sähkön tukemisesta. Saksan ja Itävallan tapaukset antavat valaistusta syöttötariffin periaatteista, joskin niissä on tavoitteena uusiutuvan energian edistäminen ja tuotantokapasiteetin lisääminen.

Irlanti

Irlannin sähköntuotannosta noin kuusi prosenttia on polttoturpeella tuotettua lauhdutus-sähköä. Maassa käytössä oleva sähköntuotannon tukijärjestelmä on nimeltään Public Service Obligation - eli PSO-järjestelmä. Komissio on hyväksynyt sen vuonna 2001 päätöksellään C(2001)3265 fin., jossa muun muassa todetaan, että riippumatta siitä, pitääkö järjestelmä sisällään valtiontukea, järjestelmä on hyväksyttävä, koska mahdollinen valtiontuki joka tapauksessa olisi perusteltua julkisen palvelun velvoitteen nojalla.

Irlannin PSO-tukijärjestelmä toimii turpeen osalta seuraavasti: Turvelauhdutussähkön tuottajat on veloitettu ostamaan polttoturveta säännellyllä hinnalla valtiolliselta turpeentuottajalta Bord Na Monalta. Tästä aiheutuvat ylimääräiset kustannukset korvataan turvelauhdutussähkön tuottajille jälkikäteen. Turpeen hinta asetetaan siten, että turpeentuottaja saa kohtuullisen tuoton. Energiaviranomainen vahvistaa turpeen hinnan. Turvesähkön tuotantokustannusten ollessa korkeammat kuin hiilellä tai maakaasulla tuotetun sähkön, kompensoi PSO-järjestelmä sähköntuottajalle sähkön markkinahinnan ylittävän osan turvelauhdutussähkön kustannuksista sekä kattaa uusien laitosten investointi- ja pääomakulut. Järjestelmässä valtiollinen sähkö tuottaja Electricity Supply Board arvioi vuosittain turvesähköntuotannon aiheuttamat kustannukset, jonka perusteella energiaviranomainen arvioi ja vahvistaa PSO-maksun tason. PSO-järjestelmän piiriin kuuluvat myös ne yksityisomisteiset turvevoimalat, jotka tuottavat sähköä valtiolliselle Electricity Supply Boardille.

PSO-järjestelmän puitteissa tuetaan myös Irlannin uusiutuvaan energiaan perustuvaa sähköntuotantoa, kuten tuulivoimaa. Pääosa eli lähes 90 prosenttia järjestelmän kuluista kuitenkin syntyy turvesähkön tukemisesta.

PSO-järjestelmän kulut kerätään sähkön loppukäyttäjiltä. Vuonna 2005 PSO-maksun suuruudeksi on arvioitu yhteensä noin 103 miljoonaa euroa, josta turvesähkön osuus oli noin 91 miljoonaa euroa. Tämä vastaa keskimäärin noin 30 euron tukea megawattitunnille tuotettua turvesähköä.

Saksa

Vuonna 1991 Saksassa säädettiin jo aiemmin voimassa olleen tuulivoiman tukiohjelman lisäksi laki sähkön syöttötariffista (Stromeinspeisungsgesetz). Sen mukaan alueellisten verkkoyhtiöiden tuli maksaa tietyille uusiutuvan sähköenergian tuotantomuodoille 80 prosenttia sähkön loppukäyttäjähinnasta. Lisäksi laki edellytti kaiken edellä mainitun sähkön ottamista verkkoon. 1990-luvun loppulla järjestelmässä oli kaksi sen tavoitteiden kannalta merkittävää ongelmaa: järjestelmän kustannukset jakautuivat voimakkaasti maan-

tieteellisesti ja toisaalta sähkömarkkinoiden vapautuminen laski sähkön loppukäyttäjähintaa ja siten uusiutuvan sähkön tuottajien saamaa tukea.

Syöttötariffilaki uudistettiin vuonna 2000 ja se sai nimekseen laki uusiutuvasta energiasta (Gesetz für den Vorrang Erneuerbare Energien 40/2004). Vuonna 2004 lakia muutettiin vielä siten, että geotermisen sähkön, aurinkosähkön ja joidenkin biosähkön tuotantomuotojen tukia nostettiin, ja eräiden tuulisten seutujen tuulivoiman tukea leikattiin merkittävästi.

Laissa uusiutuvasta energiasta määrätään, että paikallisilla verkko-operaattoreilla on velvollisuus antaa etusija uusille uusiutuvaa energiaa käyttäville laitoksille ja ostaa kaikki näiden laitosten tuottama sähkö määritellyn hintaan. Vastaavasti kantaverkkoyhtiöllä on velvollisuus ostaa paikallisilta verkko-operaattoreilta kyseinen sähkö. Järjestelmään liittyvät kustannukset tasataan alueittain vuosittain. Tariffi on pääosin taattu 20 vuoden ajaksi muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta. Tariffin suuruus riippuu laitoksen käynnistymisvuodesta.

Laki uusiutuvasta energiasta on Saksassa lisännyt tuntuvasti uusiutuvilla energialähteillä tuotettavan sähkön määrää ja tuotantokapasiteettia. Vuosien 2000 ja 2004 välillä lain piiriin kuuluva sähköntuotanto on kasvanut 13,6 terawattitunnista 34,9 terawattituntiin. Saksa pyrkii lain avulla kasvattamaan uusiutuvien energialähteiden osuutta maan sähköntuotannossa 12,5 prosenttiin vuoteen 2010 mennessä. Saksan järjestelmässä uusiutuvilla energialähteillä tuotetulle sähkölle maksettava syöttötariffi on tyypillisesti suuruusluokkaa 50–150 euroa megawattitunnilta energialähteestä riippuen.

Itävalta

Itävallassa on jo pitempään tuettu uusiutuvilla energialähteillä tuotettua sähköä ja sen verkkoon pääsyä osavaltiokohtaisilla syöttötariffeilla, joiden suuruus määräytyi arvioitujen tuotantokustannusten mukaan. Vuoden 2003 alusta Itävalta harmonisoi syöttötariffijärjestelmänsä koko maata koskevaan (Laki vihreästä sähköstä, Ökostromgesetz 149/2002).

Uusi järjestelmä nopeutti uuden tuotantokapasiteetin syntymistä. Haittana oli, että järjestelmän kustannukset loppukuluttajille nousivat huomattavasti odotettua suuremmiksi. Niinpä vuoden 2005 lopussa Itävallan tukijärjestelmä uudistettiin. Uusi laki rajoittaa nyt uusiin investointeihin saatavilla olevan uuden tuen määräksi 17 miljoonaa euroa vuodessa. Kun kuluvan vuoden katto on saavutettu, uudet investoinnit eivät saa tukea. Lisäksi tuen kesto on rajattu aiemmasta 13 vuodesta 12 vuoteen ja tuen tasoa alennettu kahtena viimeisenä vuonna. Järjestelmän kokonaiskustannusten on arvioitu nousevan lähes 390 miljoonaan euroon vuodessa.

Itävallassa tuki rahoitetaan loppukäyttäjien verkkomaksun ohessa ja sähkön myyntiyhtiöiden ostovelvollisuudella. Loppukäyttäjiltä peritään verkkomaksun ohessa kaikkiaan kolme eri maksua, yhdistetyn sähkön ja lämmön tuotannon maksu, pienvesivoimamaksu ja ekomaksu. Ensin mainitun tuen Itävallan energiamarkkinaviranomainen maksaa yhdistetyn sähkön ja lämmön tuotannon laitoille ja muut tuet maksetaan ekotasevastaaville sähköverkkoyrityksille, jotka välittävät tuen uusiutuvan sähköenergian tuottajille. Tämän lisäksi sähkön myyntiyhtiöillä on velvollisuus ostaa tietty osuus, noin 9–10 prosenttia, myymästään sähköstä korotettuun hintaan 45 euroa megawattitunnilta ekotasevastaavilta yrityksiltä.

Loppukäyttäjiltä perittävät maksut määritetään vuodeksi kerrallaan järjestelmän edellisenä vuotena ekotasevastaaville yrityksille aiheuttamien kustannusten perusteella.

2.3. Nykytilan arviointi

2.3.1. Polttoturpeen varastointi saanti-häiriöiden varalta

Turvepolttoaineen osuus Suomen primäärienergiasta on noin viisi prosenttia. Polttoturpeesta käytetään noin 60 prosenttia yhdyskuntien lämmön ja sähkön tuotantoon ja noin 40 prosenttia teollisuuden lämmön, höyryn ja sähkön tuotantoon. Teollisuuden voimalaitokset toimittavat erällä paikkakunnilla myös yhdyskuntien tarvitseman kaukolämmön. Polttoturvetta käytetään energiantuotannossa ennen kaikkea paikallisesti, sillä

kannattava kuljetusetäisyys suolta voimalaitokselle on noin 100 kilometriä. Polttoturpeen tuotanto ja käyttö painottuvat Itä ja Pohjois-Suomeen sekä Pohjanmaalle. Polttoturpeella on kotimaisena ja paikallisena energialähteenä merkittävä vaikutus toimitusvarmuuteen lämmön ja sähkön tuotannossa.

Luonnonvarana turvetta on Suomessa runsaasti, mutta polttoaineena sitä voidaan käyttää vain pitkäkestoisen soiden valmistelun ja turpeen tuotantoprosessin jälkeen. Tavanomaisena tuotantovuotena turvetta nostetaan toukokuun alusta syyskuun loppuun. Sääolojen vaihtelujen vuoksi nostettava määrä voi vaihdella huomattavasti ja jäädä minimissään jopa viidesosaan tavoitteestaan. Tuotannon onnistumisessa määräävä tekijä on sateisuus nostopaikkakunnalla erityisesti keväällä ja alkukesällä. Heikkona tuotantovuotena nostettava määrä ei riitä seuraavaan nostokauden saakka, ja tällöin puuttuva määrä toimitetaan varastoista. Polttoturpeen toimittajilla on normaalisti varastoituna polttoturvetta määrää, joka riittää täyttämään heikon nostovuoden aiheuttaman vajeen. Polttoturpeen varastotasot ovat 2000-luvun kuluessa kuitenkin laskeneet voimakkaasti. Jos heikkoja nostovuosia sattuu kaksi tai useampia peräkkäin, eivät polttoturvevarastot nykyisellään välttämättä riitä täyttämään kysyntää.

Turve voimalaitokset voivat yleensä käyttää korvaavana polttoaineena puuhaketta tai kivihiihtä. Energiapolitiikassa puupolttovälineen käyttöä on pyritty lisäämään. Nykyisellään puupolttovälinettä ei kuitenkaan tuoteta sellaisia määriä, että se muodostaisi reservin polttoturpeelle. Lisäksi biopolttovälineiden toimitus voimalaitoksille vaikeutuu kovilla pakkasilla, jolloin polttoturvetta voidaan käyttää turvaamaan polttovälineitoimituksia. Koska polttoturvetta käyttävät voimalaitokset sijaitsevat lähes poikkeuksetta sisämaassa, on kivihiihtien käyttö polttoturvetta korvaavana polttoaineena logistisesti ongelmallista. Myös kivihiihtien laivaukseen ja Itämeren talviolosuhteisiin sopivan laivauskapasiteetin varaaminen riittävästi etukäteen voi aiheuttaa ongelmia etenkin hankalina jäätalvina.

Polttoturve ei kuulu huoltovarmuuden turvaamisesta annetun lain mukaisen velvoitevarastoinnin piiriin, sillä varastointivelvoitet-

ta sovelletaan ainoastaan tuontipolttoaineisiin. Sen sijaan polttoturpe kuuluu nykyisin turvavarastointiohjelman ja sitä kautta turvavarastolain soveltamispiiriin. Polttoturpeen turvavarastointisopimuksia ei kuitenkaan ole tehty lainkaan tämän mahdollisuuden voimassaoloaikana.

2.3.2. *Polttoturpe polttoaineena lauhdutussähkön tuotannossa*

Suomessa avoin verkkoon pääsy koskee kaikkia sähköntuottajia ja sähkökäyttäjii näiden koosta riippumatta. Euroopan yhteisöjen komission 26.5.2004 julkaiseman raportin mukaan sähköverkkoon pääsy on Suomessa järjestetty hyvin. Kaikki kantaverkkoon liittyneet sähköntuottajat, joilla on edellytyksiä kilpailukykyiseen tuotantoon, pystyvät toimittamaan sähköä asiakkaalle minne tahansa Suomen alueella.

Pohjoismaisten sähkömarkkinoiden ongelmana on se, miten turvata voimalaitosten ajojärjestyksessä viimeisenä tuotantomuotona olevan sähkön lauhdutustuotannon riittävä kannattavuus. Kuivia vesivuosisia lukuun ottamatta lauhdutusvoimalaitoksille kertyy vuosittain niin vähän ajotunteja, että voimalaitosten omistajat eivät välttämättä pysty kattamaan voimalaitosten ylläpitokuluja. Eräät kivihiiltä, raskasta polttoöljyä ja polttoturvetta polttoaineenaan käyttävät lauhdutusvoimalaitokset kuuluvat tähän ryhmään. Lauhdutussähköllä on kuitenkin tärkeä rooli Suomen ja Pohjoismaiden voimajärjestelmässä, sillä sitä tarvitaan erityisesti tasaamaan kulutushuippuja ja pullonkauloja pohjoismaisessa sähkönsiirrossa.

Vuoden 2005 alusta alkanut EY:n laajuinen hiilidioksidin päästökauppa on turpeen korkean ominaispäästökertoimen vuoksi heikentänyt polttoturpeen kilpailukykyä muihin voimalaitospolttoaineisiin nähden. Päästöoikeuden arvon noustessa riittävästi myös kivihiilen käyttö voi tulla polttoturvetta edullisemmaksi voimalaitoksissa, joissa polttoturpe on aiemmin ollut pääpolttoaineena. Polttoturpeen kilpailukykyyn heikentyessä heijastuvat sen käytön vähentymisen vaikutukset myös polttoturpeen tuotantoon sekä puupolttoaineiden käyttöön. Päästökauppaympäristössä polttoturpeen tuotantokapasiteetin on

gelmaksiksi on muodostunut se, että polttoturpeen toimittajilla on tuotantoketjun kannattavuuden heikentyessä vaikeuksia turvata lauhdutusvoimalaitosten polttoainehuoltoa, jos polttoturpeen kysyntä ei ole pääpiirteissään jatkuvaa lähivuosina.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1. Esityksen tavoitteet

Hallituksen esitys on kaksiosainen ja sillä pyritään maan huoltovarmuuden ja sähkön toimitusvarmuuden turvaamiseksi edistämään toisaalta polttoturpeen saatavuutta sääoloista johtuvien huonojen tuotantokausien jälkeisenä aikana ja toisaalta polttoturpeen kilpailukykyä sähkön lauhdutustuotannossa.

Polttoturpeen turvavarastoja koskevan lakiehdotuksen tavoitteena on polttoturpeen saatavuuden turvaaminen lämmön ja sähkön tuotantoon sääoloista johtuvien huonojen tuotantokausien jälkeisenä aikana. Sääolojen vaihtelun vuoksi polttoturpeen tuotanto alenee eräinä vuosina tuottajien toiminnasta riippumatta. Tätä polttoturpeen tuotannon sääriippuvuudesta aiheutuvaa epävarmuutta voimalaitosten polttoainehuoltoon pyritään vähentämään perustamalla ja ylläpitämällä polttoturpeen tavanomaisen kaupallisen varaston ylittäviä turvavarastoja. Tavoitteena on varmistaa, että polttoturpeen varastot pienimmilläänkin riittäisivät muodostamaan puskurin heikon nostokauden varalta.

Pohjoismaissa valtaosa sähköstä tuotetaan vesi- ja ydinvoimalla sekä sähkön ja lämmön yhteistuotantona teollisuuden ja yhdyskuntien lämmitysvoimalaitoksissa. Lisäksi sähköä tuodaan Pohjoismaiden ulkopuolelta. Jos sähkön kysyntä Pohjoismaissa on edellä mainittua suurempi, tuotetaan erotus lauhdutustuotantona. Lauhdutussähköä tarvitaan erityisesti tasaamaan kulutushuippuja ja pullonkauloja pohjoismaisessa sähkönsiirrossa. Pohjoismaissa merkittävää lauhdutuskapasiteettia on Suomessa ja Tanskassa. Lauhdutuskapasiteetti perustuu valtaosin kivihiileen sekä Suomessa myös turpeeseen.

Hiilidioksidin päästökauppa on turpeen korkean ominaispäästökertoimen vuoksi heikentänyt polttoturpeen kilpailukykyä muihin

voimalaitospolttoaineisiin nähden. Päästöoikeuden arvon noustessa riittävästi myös kivihiilen käyttö voi tulla polttoturvetta edullisemmaksi voimalaitoksissa, joissa polttoturpe on aiemmin ollut pääpolttoaineena. Polttoturpeen kilpailukyvyyn heikentyessä heijastuvat sen käytön vähentymisen vaikutukset myös polttoturpeen tuotantoon sekä puupolttoaineiden käyttöön. Polttoturpeesta tuotetun sähkön syöttötariffeja koskevan lakiehdotuksen tarkoituksena on polttoturpeen kilpailukyvyyn parantamiseksi muuttaa lauhdutusvoimalaitosten ajojärjestystä siten, että kotimaista polttoturvetta polttoaineena käytävä voimalaitos saisi osittaisen etusijan ajojärjestyksessä ulkomaisia fossiilisia polttoaineita käyttäviin lauhdutusvoimalaitoksiin verrattuna.

3.2. Toteuttamisvaihtoehdot

3.2.1. *Polttoturpeen varastointi saantihäiriöiden varalta*

Polttoturpeen saatavuuden turvaamiseksi olisi ensinnäkin mahdollista säätää varastointivelvoite myös polttoturpeelle. Polttoturvetta käyttävät voimalaitokset eivät kuitenkaan voi pitää käyttöpaikalla suuria varastoja, koska laitosten rakennetta ei ole suunniteltu varastointiin laitoksen yhteydessä. Useimmat turvelaitokset sijaitsevat taajamissa, joissa pöly- ja muiden ympäristöhaittojen vuoksi turpeen laajamittainen varastointi on vaikeasti toteutettavissa ja vaatisi investointeja. Varastointivelvoitteen kohdistaminen lämmön ja sähkön tuottajiin myös heikentäisi turpeen kilpailukykyä suhteessa tuontipolttoaineisiin. Vuoden 2005 alusta alkanut hiilidioksidin päästökauppa on jo nyt turpeen korkean ominaispäästökertoimen vuoksi heikentänyt polttoturpeen kilpailukykyä muihin voimalaitospolttoaineisiin nähden. Yleisenä energiapolitiittisena tavoitteena on kotimaisten polttoaineiden käytön edistäminen maan huoltovarmuuden ja energian toimitusvarmuuden turvaamiseksi. Uuden kustannusrasitteen asettaminen polttoturpeelle olisi ristiriidassa tämän tavoitteen kanssa.

Toisena vaihtoehtona polttoturpeen varastotasojen kasvattamiseksi on selvitetty suoraan valtiontukea polttoturpeen kaupalliset varas-

tot ylittävälle lisävarastoille, jolloin maksettavan tuen avulla kannustettaisiin polttoturpeen toimittajia muodostamaan lisävarastoja puskuriksi heikon nostokauden varalta. Kaa-vailtu suoraan tukeen perustuva malli ei täytäisi Euroopan yhteisön valtiotukisäännösten vaatimuksia.

Turvepolttoaineen saatavuuden turvaaminen Huoltovarmuuskeskuksen toimenpitein kaupallisilla sopimuksilla on myös ollut esillä yhtenä vaihtoehtona, mutta sitä ei ole tässä yhteydessä katsottu tarkoituksenmukaiseksi, koska sopimusjärjestelyn käytännön muotoja ei ole yksilöity riittävästi lainsäädännössä.

Perinteisiä turvavarastointisopimuksia ei ole solmittu polttoturpeesta, vaikka se on ollut lainsäädäntömme mukaan jo pitkään mahdollista. Pääsyy tähän on se, että turvavaraston pääomakulujen kattamiseen myönnettävä korkotuki on sidottu varaston hankintaa varten rahoituslaitoksesta nostettuun luottoon. Polttoturpeen tuotanto- ja toimitusketjussa ei kuitenkaan ole luontevaa lainoitus-tarvetta varastoille.

Polttoturpeen saannin turvaamiseksi sää-oloiltaan epäedullisen tuotantokauden jälkeen on ollut tarpeen kehittää uusi joustava turvavarasto malli, jossa turpeen varastotasojä lisätään rasittamatta turpeen kilpailukykyä suhteessa muihin polttoaineisiin.

3.2.2. *Polttoturpe polttoaineena lauhdutus-sähkön tuotannossa*

Polttoturpeella tuotetun lauhdutus-sähkön kilpailukyvyyn lisäämistä suhteessa tuontipolttoaineilla tuotettuun sähkseen ja turvelauhdutus-sähkön tuotantomahdollisuuden turvaamista päästökauppaoloissa on selvitetty useasta näkökulmasta. Esillä on syöttöariffijärjestelmän lisäksi ollut seuraavat tukimallit: muuhun lauhdutus-sähkön tuotantoon kohdistuva panosvero, alkutuotevähennyksen käyttöönotto polttoturpeelle, suora käyttötuki turvelauhdutus-sähkön tuotannolle, korva-merkityt päästöoikeudet turvelauhdutus-laitoksille uusien päästökauppasektorin laitosten reservistä, sähkökäyttäjien ostovelvoitteen pohjautuva sertifikaattijärjestelmä ja suora tuki polttoturpeen tuotannolle soilla.

Muuhun kuin polttoturpeella tuotetun lauhdutus-sähkön tuotantoon kohdistuva panosve-

ro lisäisi turvesähkön kilpailukykyä suhteessa kotimaiseen lauhdutussähkön tuotantoon. Suomalaiselle sähköntuotannolle säädettyä veroa ei EY:n lainsäädännön ja sen soveltamista koskevan oikeuskäytännön perusteella voitaisi kohdistaa ulkomaiseen sähköntuotantoon. Tämän seurauksena panosvero johtaisi siihen, että pohjoismaisilla sähkömarkkinoilla tanskalaiset kivihiihilauhdutuslaitokset tuottaisivat sähköä ajojärjestyksessä ennen suomalaisia kivihiihilauhdutuslaitoksia.

Ennen Euroopan yhteisöön liittymistä Suomessa arvonlisäverotuksessa laajalti käytössä olleen alkutuotevähennyksen soveltaminen puolestaan olisi vastoin yhteisön kuetta arvonlisäverodirektiiviä.

Turvelauhdutussähkölle myönnettävä suora käyttötuki olisi luonteeltaan lähtökohtaisesti EY:n valtiontukisäännösten vastaista toimintatukea. Tukimuodolle ei olisi löydettävissä erityisperusteita, jotka mahdollistaisivat poikkeuksen valtiontukisäännöistä.

Olemassa oleville turvelauhdutuslaitoksille ei päästökauppadirektiivin (2003/87/EY) mukaan voitaisi myöntää ylimääräisiä päästöoikeuksia uusille laitoksille varatusta reservistä.

Sähkönkäyttäjien ostovelvoitteeseen perustuva sertifikaattijärjestelmä olisi järjestelmänä tavoitteeseen nähden hallinnollisesti kohtuuttoman raskas, jos se toteutettaisiin yksinomaan turvelauhdutussähköä koskevana. Pelkästään turvepolttoaineeseen perustuvan sähkön lauhdutus tuotannon tuki olisi myös vaikeasti perusteltavissa EY:n valtiontukisäännösten soveltamisen näkökulmasta. Esimerkiksi Ruotsin sähkösertifikaattijärjestelmä on perusteltu yhteisön ympäristökäsitteiden mukaisesti ja turvesähkö on mukana siinä korkean polttoainehyötysuhteen omaavan sähkön ja lämmön yhteistuotannon osalta. Turvelauhdutussähkö ei sisälly Ruotsin sähkösertifikaattijärjestelmään.

Suora tuki soilla tapahtuvalle polttoturpeen tuotannolle olisi myös luonteeltaan toimintatukea, joka on periaatteessa kielletty yhteisön valtiontukisäännöissä. Tukimuodolle ei olisi löydettävissä erityisperusteita, jotka mahdollistaisivat tavoitteeseen verrattuna riittävän kattavan poikkeuksen valtiontukisäännöistä. Toisaalta tuki kohdistuisi myös muuhun energiantuotantoon kuin pelkästään turve-

lauhdutussähkön tuotantoon.

Eri maissa käytössä oleville, uusiutuvien energialähteiden käytön lisäämiseen tähtäville syöttötariffijärjestelmille tyypillisiä piirteitä ovat määrätty kiinteä sähkön ostohinta ja ostovelvoite (esimerkiksi Saksa) tai sähkön markkinahinnan päälle maksettava kiinteä lisähinta, joka asetetaan tyypillisesti useammaksi vuodeksi (esimerkiksi Tanska ja Espanja). Tällaiset sähkön markkinahinnan suhteen varsin jäykät syöttötariffirakenteet aiheuttavat markkinoilla tehokkuushäviöitä eli eräänlaista ylikompensaatiota kyseiselle sähköntuotannolle. Ne voivat silti olla tarkoituksenmukaisia, jos tavoitteena on esimerkiksi saada syntymään runsaasti uutta sähköntuotantokapasiteettia.

Suomessa polttoturpeella tuotettavan lauhdutussähkön tuotantoon vuosina 2006—2010 sovellettavaksi ehdotetun syöttötariffijärjestelmän tarkoitus olisi vaikuttaa yksinomaan olemassa olevan vähintään 120 megavoltiampeerin suuruisen turvelauhdutuskapasiteetin ajojärjestykseen. Syöttötariffin tarkoituksena ei olisi aikaansaada uutta turvelauhdutuskapasiteettia Suomeen. Suomen sähkömarkkinat toimivat osana avointa pohjoismaista sähkömarkkinaa. Tämän vuoksi myös ehdotettava syöttötariffi tulisi toteuttaa siten, että se olisi mahdollisimman markkinaehtoinen, mutta toteuttaisi kuitenkin sille asetun tavoitteen eli turvaisi turvelauhdutussähkön ajojärjestyksen erityisesti ennen kivihiihilauhdetta, joka useimmissa tilanteissa toimii sähkömarkkinoiden rajatuotantokustannuksen muodostajana. Tällaiseen tehtävään sopisi syöttötariffi, jossa tuotettavalle turvelauhdutussähkölle maksetaan siitä markkinoilla muuten saatavan hinnan lisäksi muuttuva lisähinta, jonka suuruus riippuu keskeisistä hinnanmuodostukseen vaikuttavista markkinatekijöistä. Näistä tärkeimpiä ovat päästöoikeuden kulloinenkin hinta ja kivihiihen hinta. Polttoturpeen hinta on viime vuosina ollut hyvin vakaa, joten se voitaisiin pitää kiinteänä syöttötariffia määriteltäessä. Vastaavasti muut lisähinnan määrään keskeisesti vaikuttavat sähköntuotannon suuret voitaisiin tariffin määrittelyssä asettaa kiinteiksi ilman, että sillä olisi tavoitteen toteutumisen tai toimijoiden aseman kannalta suurta merkitystä.

3.2.3. Ehdotusten suhde EY:n valtiontuki- ja sähkömarkkinasääntelyyn

Polttoturpeen turvavarastointikorvaus

Kun julkinen sektori myöntää rahoitusta yrityksille, on toimenpidettä tarpeen arvioida suhteessa Euroopan yhteisön valtiontukimääräyksiin. EY:n valtiontukisääntöjä koskevat periaatteet määrittellään yhteisön perustamissopimuksen 87—89 artikloissa. Valtiontukea läheisesti sivuavaa, julkisen palvelun velvoitteesta maksettavaa korvausta puolestaan sääntelee 86 artiklan 2 kohta.

Perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdan mukaan valtiontuet ovat lähtökohtaisesti kiellettyjä. Perustamissopimuksessa määritellään kuitenkin poikkeukset, joiden nojalla tukitoimenpiteet voidaan hyväksyä (86 artiklan 2 kohta sekä 87 artiklan 2 ja 3 kohdat) yhteismarkkinoille soveltuviksi. Käytännössä merkittävä osa yrityksen toiminnoista, varsinkin erilaisiin hankkeisiin liittyvät tai julkisen palvelun velvoitteen toteuttamisesta aiheutuvat kustannukset, ovat hyväksyttäviä tietyyn enimmäismäärään asti. Mikäli kyseessä on valtiontuki, tulee toimenpide 88 artiklan 3 kohdan säättämän pääsäännön mukaan ilmoittaa eli notifioida komissiolle ennen täytäntöönpanoa. Joissain tilanteissa ennakoilmoitusvelvollisuudesta voidaan poiketa. Näistä poikkeuksista säädetään komission päätöksessä julkisen palvelun velvoitteesta maksettavana korvauksena myönnettävää valtiontukea koskeviksi yleisiksi puitteiksi (2005/C 297/04) sekä neuvoston asetuksessa (EY) N:o 994/98 Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 92 ja 93 artiklan soveltamisesta tiettyihin valtion monialaisen tuen muotoihin.

Perustamissopimuksen 86 artiklan 2 kohdan mukaan yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palveluiden osalta on mahdollista poiketa valtiontukea koskevista määräyksistä, mikäli valtiontukisääntöjen noudattaminen estäisi palvelun toteuttamisen ja mikäli toimenpiteellä ei vaaranneta yhteismarkkinoiden toimivuutta. Polttoturpeen turvavarastointi voidaan katsoa yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyväksi palveluksi. Tällaisten palveluvelvoitteiden määrittelyssä jäsenvaltiolla on suuri harkintavaltia. Jäsenvaltion on

kuitenkin rahoittaessaan palveluvelvoitteiden toteuttamista noudatettava 86 artiklan 2 tulokäytäntöä. Julkisen palveluvelvoitteen toteuttamisesta maksettavan korvauksen suhteesta EY:n valtiontukisääntöihin on annettu useita EY:n tuomioistuinratkaisuja. Valtiontukisäännöt, ja siten myös ennakoilmoitusvelvollisuus, voidaan välttää, mikäli julkisen palvelun velvoitteen toimeksianto noudattaa Euroopan yhteisön tuomioistuimen tuomion ”Altmark Trans” (asia C-280/00, annettu 24.7.2003) määrittelemiä kriteereitä.

Polttoturpeen turvavarastointiin liittyvien palveluiden toteuttamisesta maksettavan korvauksen suhdetta valtiontukisääntöihin tulee siten arvioida Altmark Trans –tapauksessa annetun tuomion perusteella. Tuomiossa määritellään neljä kriteeriä, joiden tulee täyttyä, jotta kyseessä ei olisi perustamissopimuksessa tarkoitettu valtiontuki. Ensinnäkin edunsaajayrityksen tehtäväksi on tosiasiallisesti annettava julkisen palvelun velvoitteiden täyttäminen. Nämä velvoitteet on määriteltävä selvästi. Toiseksi ne perusteet, joiden perusteella korvaus lasketaan, on etukäteen vahvistettava objektiivisesti ja läpinäkyvästi. Kolmanneksi korvaus ei saa ylittää sitä, mikä on tarpeen, jotta voidaan kattaa kaikki ne kustannukset tai osa kustannuksista, joita julkisen palvelun velvoitteiden täyttäminen edellyttää. Neljänneksi, jos palveluntuottajaa ei valita julkisia hankintoja koskevassa menettelyssä, tarvittavien kustannusten taso tulee määrittellä vertaamalla niitä siihen, mitä hyvin johdetulle ja vastaavankaltaisia palveluja tuottamaan kykenevälle keskivertoyritykselle koituisi ko. velvoitteiden täyttymisestä.

Ehdotettu yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvä polttoturpeen turvavarastointia koskeva palveluvelvoite ja siitä maksettava korvaus on määritelty kyseisen tuomion kriteerien mukaisesti. Tämän vuoksi turvavarastointikorvaukseen ei sovellettaisi EY:n valtiontukisääntöjä.

Syöttötariffi polttoturpeesta lauhdutusvoimailaitoksissa tuotetulle sähkölle

EY:n tuomioistuin ja komissio ovat ottaneet kantaa syöttötariffeihin lähinnä Saksan lainsäädäntöä käsitellessään. Lisäksi ratkai-

sukäytännöstä voidaan todeta esimerkkeinä komission päätökset Irlannin turvepolttoainetta energialähteenä käyttävän sähkön lauhdutus tuotannon polttoaineen hankintavelvoitteesta sekä Ruotsin sähkösertifikaatteja koskevasta järjestelmästä. Näistä jälkimmäinen koskee uusiutuvien energialähteiden ohella myös sähkön ja lämmön yhteistuotannon yhteydessä turvepolttoaineesta tuotettua sähköä, mutta ei kuitenkaan nyt ehdotetun tapaan turvelauhduussähköä.

Keskeinen lähtökohta syöttötariffin arvioinnissa on, että syöttötariffia ei katsota EY:n perustamissopimuksen 87 artiklassa tarkoitetuksi valtiontueksi, koska ehdotettuun ostovelvoitteeseen ei liittyisi valtion varojen suoraa tai välillistä siirtämistä ostovelvoitteen kohteena olevaa sähköä tuottaville yrityksille. Koska maksajaksi ehdotetun Fingrid Oyj:n osakkeiden enemmistö on yksityisessä omistuksessa, siirtyisivät varat syöttötariffijärjestelmässä yksityisen tahon välityksellä. Yhteisön oikeuskäytännössä ei ole annettu tällaisissa tapauksissa merkitystä sille, että varojen siirto perustuisi lain säännökseen (asia C-379/98 PreussenElektra AG). Tapauksessa PreussenElektra EY:n tuomioistuin vahvisti myös, että syöttötariffijärjestelmän rajaaminen Saksassa tuotettuun sähköön ei rikkonut EY:n perustamissopimuksen määräyksiä tavaroiden vapaasta liikkuvuudesta (28—30 artikla).

PreussenElektra –tapaukseen perustuvan yhteisön oikeuskäytännön mukaan ehdotettu syöttötariffijärjestelmä ei olisi valtiontukea yhteisön perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdan tarkoittamassa merkityksessä, eikä sitä siten tarvitsisi notifioida valtioneuvoston 88 artiklan 3 kohdan edellyttämällä tavalla.

Sähkön sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 96/92/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/54/EY tavoitteena on varmistaa sähkön sisämarkkinoiden toteuttamiseksi syrjimätön, avoin ja kohtuullisesti hinnoiteltu sähköverkkoon pääsy. Direktiivi sallii tästä huolimatta tietyissä tapauksissa poikkeuksen syrjimättömän verkkoon pääsyn vaatimuksesta. Direktiivin 11 artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltio voi vaatia verkko-operaattoria antamaan sähköntuotan-

tolaitosten ajojärjestyksessä etusijan niille sähköntuotantolaitoksille, jotka käyttävät uusiutuvia energialähteitä tai jätettä tai tuottavat yhdistetysti sekä lämpöä että sähköä. Saman artiklan 4 kohdan mukaan jäsenvaltio voi puolestaan sähköntoimituksen turvaamiseksi määrätä, että tämä etusija ajojärjestyksessä annetaan sellaisille sähköntuotantolaitoksille, jotka käyttävät kotimaisia raakaenergiapolttoainelähteitä, mutta vain siinä määrin, että minään kalenterivuonna ei ylitetä 15 prosenttia kyseisessä jäsenvaltiossa kuluttavan sähkön tuottamiseen tarvittavasta raakaenergian kokonaisuudesta.

Markkinaperusteisesti toimivilla pohjoismaisilla sähkömarkkinoilla järjestelmävastava siirtoverkonhaltija ei määrää ajojärjestyksestä, vaan se määräytyy kaupallisiin kriteereihin. Ajojärjestyksen muutos olisi kuitenkin mahdollista toteuttaa pohjoismaisilla sähkömarkkinoilla syöttötariffiin perustuvalla tukijärjestelyllä. Kun otetaan huomioon direktiivin 2003/54/EY 11 artiklan 4 kohdan säännös, voidaan katsoa, että ehdotettu menettely ei olisi ristiriidassa myöskään sähkön sisämarkkinadirektiivin kanssa.

3.3. Keskeiset ehdotukset

3.3.1. Laki polttoturpeen turvavarastoista

Polttoturpeen tuotannon säääriippuvuudesta aiheutuva epävarmuutta lämmön ja sähkön tuotannon polttoainehuoltoon pyritään vähentämään perustamalla ja ylläpitämällä polttoturpeen tavanomaisen kaupallisen varaston ylittäviä turvavarastoja. Tämän tarkoituksen toteuttamiseksi ehdotetaan säädettäväksi erityinen polttoturpeen turvavarastoja koskeva laki. Samassa yhteydessä polttoturpe poistettaisiin yleiseen turvavarastolakiin perustavasta turvavarastointiohjelmasta.

Turvavaraston perustaminen ja ylläpitäminen olisi polttoturpeen toimittajaan kohdistuva julkisen palvelun velvoite, johon sitoutuminen olisi kuitenkin vapaaehtoista. Turvavarastolla tarkoitettaisiin sellaista lämmön tai sähkön tuotantoa varten perustettua polttoturpevarastoa, jota polttoturpeen toimittaja Huoltovarmuuskeskuksen kanssa tekemänsä sopimukseen perustuen ylläpitäisi liiketo-

minnassaan tarvitsemansa varaston lisäksi kolmen vuoden määräajan.

Turvavarastossa olevaa polttoturvetta voisi sopimuskauden aikana käyttää ainoastaan Huoltovarmuuskeskuksen myöntämällä luvalla. Käyttölupa voitaisiin myöntää, jos turvavarastojen liiketoiminnassaan tarvitsema polttoturvetta varasto olisi jäänyt päätyneiden tuotantokausien sääoloista tai muista turvavarastojen vaikutusvallan ulkopuolella olevista syistä johtuen merkittävästi turvavarastojen keskimääräisiä vuotuisia toimituksia pienemmäksi.

Huoltovarmuuskeskus maksaisi turvavarastojalle huoltovarmuusrahaston varoista korvauksen toteutuneesta turvavarastoinnista. Korvaus kattaisi osittain turvavarastojalle aiheutuneet pääoma-, varastointi- ja hävikki-kustannukset.

3.3.2. *Laki polttoturpeesta lauhdutusvoimalaitoksissa tuotetun sähkön syöttötariffista*

Turvepolttoainetta käyttävän sähkön lauhdustuotannon turvaamiseksi ehdotetaan sähköverkonhaltijan maksamaan syöttötariffiin perustuvaa määräaikaista tukijärjestelmää. Laissa säädettäisiin lauhdutusvoimalaitosten ajojärjestyksen muuttamisesta siten, että sen seurauksena kotimaista turvetta polttoaineena käytävä voimalaitos saisi osittaisen etusijan ajojärjestyksessä ulkomaisia fossiilisia polttoaineita käyttäviin lauhdutusvoimalaitoksiin nähden. Markkinaperusteisesti toimivalla pohjoismaisella sähkömarkkinalla ajojärjestyksen muutos toteutettaisiin syöttötariffiin perustuvalla tukijärjestelyllä.

Syöttötariffi olisi lisähinta, jonka järjestelmävastaava kantaverkonhaltija maksaisi järjestelmän piiriin kuuluvasta sähköstä tuottajalle sen hinnan täydennykseksi, jonka tuottaja saa markkinoille myymästään sähköstä sähköpörssistä tai muulta ostajalta. Syöttötariffijärjestelmä rahoitettaisiin syöttötariffimaksulla, jonka järjestelmävastaava keräisi erillisenä maksuna kantaverkkoon liittyneeltä sähkön kulutukselta.

Syöttötariffijärjestelmä olisi määräaikaisten voimassa vuoden 2010 loppuun asti. Viidennen ydinvoimalaitosyksikön valmistumisen jälkeen 2010 lauhdutusvoimalaitosten tuotannon

tarve on merkittävästi nykyistä vähäisempää. Tuossa tilanteessa ehdotettava järjestelmä ei enää pystyisi turvaamaan turvelauhdutuslaitosten käyttöä.

4. Esityksen vaikutukset

4.1. Taloudelliset vaikutukset

4.1.1. *Laki polttoturpeen turvavarastoista*

Esitettävä korvaus, 0,03 euroa megawattitunnilta kuukaudessa eli yhteensä 0,36 euroa megawattitunnilta vuodessa, kattaisi nykyisellä korkotasolla osittain polttoturpeen turvavarastoille aiheutuvat pääomakustannukset, varastojen peittämisen sekä turpeen varastohävikin.

Polttoturpeen toimittajalle turvavarastoinnin tukea maksettaisiin lämmön tai sähkön tuotantoa varten normaalin kaupallisen varaston ylittävistä varastoista enintään 50 prosentin ylitykseen saakka. Korvauksen alarajana olisi viiden prosentin ylitys. Toimittajan vuotuisen toimitusten määrän tulisi olla vähintään 100 000 megawattituntia polttoturvetta vuodessa. Tällaisten toimittajien lukumäärä on noin 20 ja osuus koko maan toimituksista noin 90 prosenttia. Turvavarastojat hyötyisivät heikkojen tuotantovuosien jälkeen turvavarastojen käyttömahdollisuuksista, jotka turvaisivat liiketoiminnan jatkuvuuden.

Polttoturpeen käyttäjille esitettävä järjestelmä toisi etuja, koska se osaltaan vapauttisi niitä huolehtimasta varapolttoaineesta.

Polttoturpeen keskimääräisellä 20 terawattitunnin vuosikulutuksella turvavarastojen määrä olisi enintään noin 10 terawattituntia eli noin 12 miljoonaa jyrinsurvekuutiota. Tällöin turvavarastointikorvauksen vuosikustannukseksi muodostuisi enimmillään noin 3,6 miljoonaa euroa. Tuki maksettaisiin budjetin ulkopuolisen valtion huoltovarmuusrahaston varoista eikä se näin ollen vaikuttaisi valtion budjettitalouteen.

4.1.2. *Laki polttoturpeesta lauhdutusvoimalaitoksissa tuotetun sähkön syöttötariffista*

Suomessa on tällä hetkellä yksi lauhdutus-

voimalaitos ja kolme väliottolauhdutuslaitosta, jotka täyttäisivät syöttötariffin maksamisen rajaksi ehdotetun 120 megavoltiampeerin kokoluokkavaatimuksen ja joiden pääasiallinen polttoaine on polttoturve. Näiden voimalaitosten laskennallinen syöttötariffikaavan mukainen sähköteho on yhteensä noin 410 megawattia. Järjestelmän piiriin ehdotetuissa laitoksissa tuotetaan noin 85 prosenttia Suomen turvelauhdutussähköstä.

Ehdotettua syöttötariffia maksettaisiin enimmillään noin 1,6 terawattitunnin suuruiselle vuotuiselle sähköntuotannolle. Tämän sähkömäärän tuottamiseen tarvittaisiin noin 4,8 miljoonaa kuutiometriä jyrsinpolttoturvetta. Päästöoikeuden hinnalla 25 euroa hiilidioksiditonnilta ja kivihiilen hinnalla 7,10 euroa megawattitunnilta syöttötariffia maksettaisiin enimmillään 10,6 miljoonaa euroa vuodessa. Kesäkuun 2006 alkupuoliskolla vallinneella päästöoikeuksien hintatasolla - noin 15 euroa hiilidioksiditonnilta - tukitarve jäisi tätä pienemmäksi.

Syöttötariffin maksatukseen tarvittavat varat kerättäisiin kaikilta sähkökäyttäjiltä. Syöttötariffimaksun aiheuttama lisäkustannus sähkökäyttäjille olisi vuoden 2005 tilanteen mukaan laskettuna ollut noin 0,009 senttiä kilowattitunnilta.

Ehdotettu syöttötariffi alentaisi joissain tilanteissa hieman sähkön markkinahintaa. Tämä alentava kokonaisvaikutus olisi vuositasolla jonkin verran pienempi kuin järjestelmän kustannukset sähkönkäyttäjille.

4.2. Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Turvavarastoinnin määrälliseksi ylärajaksi muodostuisi Suomen vuotuisella 20 terawattitunnin polttoturpeen käytöllä yhteensä noin 10 terawattitunnin suuruiset turvavarastot. Ehdotetun suuruisesta turvavarastointikorvauksesta aiheutuisi tälle määrälle laskettuna enintään noin 3,6 miljoonan euron vuotuiset kustannukset huoltovarmuusrahastolle. Tämä summa voitaisiin kattaa lähivuosina nykyisen suuruisella huoltovarmuusmaksulla sekä rahaston muilla tuotoilla.

Turvepolttoainetta käyttävän sähkön lauhdutustuotannon syöttötariffijärjestelmä rahoitettaisiin sähkön kulutukselta perittävällä

erillisellä maksulla. Maksulla ei siten olisi julkistaloudellista vaikutusta.

Polttoturpeen turvavarastoja koskevaan lakiin esitettävällä 100 000 megawattitunnin raja-arvolla mahdollisia turvavarastojia olisi noin 20. Turvavarastosopimusten hallinnointi ja maksatukset aiheuttaisivat Huoltovarmuuskeskuksessa 0,25 henkilötyövuoden suuruisen työpanoksen lisäyksen. Turvavarastojakohtaisen materiaalikirjanpidon valvonta ja varastopaikoilla tehtävät tarkastukset edellyttäisivät työvoima- ja elinkeinokeskuksilta arviolta yhteensä noin yhden henkilötyövuoden lisätyöpanoksen.

Syöttötariffijärjestelmä aiheuttaisi vähäisen valvontatyöpanoksen lisääntymisen Energiamarkkinavirastossa.

Hallituksen esityksestä aiheutuva lisätyöpanon määrä olisi valtionviranomaisille niin vähäinen, ettei sillä ole budjettitaloudellisia vaikutuksia.

4.3. Ympäristövaikutukset

Lakiehdotuksilla ei olisi merkittäviä ympäristövaikutuksia nykytilaan verrattuna, koska lakien tavoitteena ei ole lisätä merkittävästi polttoturpeen käyttöä, vaan turvata sen nykyinen käyttötaso.

Normaalin kaupallisen varastotason ylittävät polttoturpeen turvavarastot lisäävät hieman polttoturpevarastojen kasvihuonekaasujen karkauspäästöjä ilmakehään johtuen turpeen aumahävikistä.

Syöttötariffijärjestelmästä aiheutuva mahdollinen turvelauhdutusvoimalaitosten lisäkäyttö puolestaan korvaisi lähinnä joko muissa pohjoismaissa tai kotimaassa kivihiililauhdutuslaitoksissa tuotettua sähköä. Ehdotus ei kuitenkaan vaikuttaisi Euroopan yhteisön tasolla hiilidioksidipäästöjen kokonaisuuteen, koska voimalaitoksille ei myönnettäisi tähän tarkoitukseen lisää päästöoikeuksia. Voimalaitosten olisi ostettava mahdollisesti tarvitsemansa lisäpäästöoikeudet markkinoilta.

5. Asian valmistelu

5.1. Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Valtioneuvoston asettama Turvekomitea

selvitti vuosina 1981—1982 laajasti turpeen tuotanto- ja käyttömahdollisuuksia Suomessa. Turvekomitean yhdessä toimenpideehdotuksessa 'Turvetuotannon häiriöalttiuden vähentäminen' todetaan lyhyen tuotantokauden vaihtelevien sääolojen aiheuttamasta niin sanottujen tasausvarastojen tarpeesta seuraavasti: "Tasausvarastot, joiden suuruus olisi noin 50 prosenttia vuoden kysynnästä, ilmeisestikin tarvitaan häiriöalttiuden vähentämiseksi. Niiden tulisi olla turvetuottajan omistuksessa ja vastuulla, jotta hävikki pysyisi kohtuullisena. Varastojen luomiseen tulisi osoittaa turvetuottajille valtion halpakorkoisia lainoja."

Poikkeuksellisen sateisen kesän 1998 jälkeen kauppa- ja teollisuusministeriön asettama Turvetuotannon sääriskityöryhmä selvitti turvetuotannolle säänvaihteluista aiheutuneita ongelmia ja esitti ratkaisuvaihtoehtoja sekä akuutteihin että pidemmän aikavälin ongelmiin. Työryhmä ehdotti, että turvealan toimittussopimuksia uudistettaisiin vanhojen sopimusten päättyessä siten, että käyttäjätuottaja-sopimukseen liitettäisiin ehto tasausvarastoista (prosenttia tulevan kauden toimituksista). Lisäksi työryhmä ehdotti, että turvealalla otettaisiin käyttöön tuloksentasausvaraus ja tuloksentasausrahasto, joilla helpotettaisiin alan toimijoiden (tuottajat ja urakoitsijat) mahdollisuuksia varautua suhdannevaihteluihin ja sään aiheuttamiin ongelmiin myös tulevaisuudessa.

Vuonna 2000 kauppa- ja teollisuusministeriö teetti selvityksen valtion energiapolitiikasta ja sen vaikutuksista turveteollisuuteen 1990-luvulla. Selvityksessä käsiteltiin kattavasti valtiovallan toimenpiteitä turveteollisuuteen vuosina 1987—1999 ja arvioitiin niiden vaikutusta polttoturpeen käytön kehittymiseen. Ajanjakson loppupäässä tarkasteltiin myös muiden kuin valtion toimien vaikutusta turpeen käytön kehittymiseen.

Talvella 2004 kauppa- ja teollisuusministeriö teetti selvityksen sateisen kesän 2004 vaikutuksista polttoturpeen tuotantoon ja käyttöön. Polttoturpeen varastoinnin osalta nousi esiin muun muassa energiamarkkinoiden avautumisen myötä tapahtunut viime vuosien kaupallisten varastojen voimakas pienemisekehitys ja huoltovarmuuden sekä tilapäisen häiriönsietokyvyn heikkeneminen.

Useissa turvelaitoksissa polttoturvetta oli käytännössä myös vaikea nopeasti korvata jollain toisella polttoaineella teknillis-taloudellisista syistä johtuen. Selvityksessä nostettiin myös esiin kysymys, voisiko osa polttoturvevarastoista ja sääriskistä kuulua yhteiskunnan rahoitettavaksi ja hallinnoitavaksi.

Osana kansallisen energia- ja ilmastostrategian uusimisen taustaselvitystyötä keväällä 2005 kauppa- ja teollisuusministeriö teetti laajan ja kattavan yleisselvityksen turpeen energiakäytön asemasta Suomen energiäjärjestelmässä. Selvityksessä käsiteltiin monipuolisesti polttoturpeen merkitystä ja sen tuotannon ja käytön kehittymistä, nykytilaa ja tulevaisuuden näkymiä sekä niihin vaikuttaneita ja vaikuttavia tekijöitä. Myös polttoturpeen kilpailukyky oli korostetusti esillä.

Syksyllä 2005 kauppa- ja teollisuusministeriö teetti vielä erilliselvityksen polttoturpeen kilpailukykyä lauhdutussähkön tuotannossa päästökauppatilanteessa. Selvityksen mukaan normaalivesivuonna kivihiiiltä käyttävät lauhdutusvoimalat useimmiten ohittavat ajojärjestyksessä turvelauhdetta tuottavat voimalat lähivuosina, jos päästöoikeuden hinta on hiukankin korkeampi. Näin ollen turvelauhdelaiteiden vuotuiset käyttäjät jäisivät kovin lyhyiksi jo vuosina 2006—2010. Vuoden 2010 jälkeen, uuden ydinvoimalaitosyksikön valmistuttua, lauhdutussähkön tarve pienenee vuosiksi koko maassa.

Talvella 2005 kauppa- ja teollisuusministeriö teetti selvityksen siitä, miten turvelauhdessähkön tuotanto voitaisiin vuosina 2006—2010 turvata suhteessa kivihiihilauhde- ja maakaasulauhdessähkseen rajattua syöttötariffijärjestelmää käyttäen. Selvityksessä hahmoteltiin turvelauhdessähkölle soveltuvan syöttötariffijärjestelmän pääpiirteet, täydennettiin asiaan liittyvän yhteisön lainsäädännön tarkasteluja sekä arvioitiin järjestelmän vaikutuksia ja kustannuksia.

Keväällä 2006 kauppa- ja teollisuusministeriö teetti vielä täydentävän selvityksen siitä, millaisia vaikutuksia turvelauhdessähkön rajatulla syöttötariffijärjestelmällä olisi lauhdetuotannon rakenteeseen ja sähkön markkinahintaan.

5.2. Lausunnot ja niiden huomioointi

Hallituksen esitykseen polttoturpeen ja sillä tuotetun sähkön toimitusvarmuuden turvaamisesta sisältyy kaksi lakiehdotusta: Laki polttoturpeesta lauhdutusvoimalaitoksissa tuotetun sähkön syöttötariffista ja laki polttoturpeen turvavarastoista. Kauppa- ja teollisuusministeriö pyysi 20.4.2006 päivätyllä kirjeellä lausuntoa kummastakin lakiehdotusluonnoksesta. Lausuntopyyntöön liitteenä olivat myös alustavat luonnokset kummankin lain yksityiskohtaisista perusteluista. Aiemmin 11.4.2006 päivätyllä kirjeellä ministeriö oli toimittanut kaksi turpeen syöttötariffilakiin liittyvää taustaselvitystä lausunnonantajille.

Lausuntoa pyydettiin viideltä ministeriöltä tai ministeriön osastolta, neljältä virastolta, yhdeksältä yhtiöltä tai laitokselta sekä 19 järjestöltä eli yhteensä 37 eri organisaatiolta. Lausunto saatiin 33 organisaatiolta. Lisäksi saatiin Huoltovarmuuskeskuksen johtokunnan 15.6.2006 päivätyt polttoturpeen turvavarastolakia koskeva kannanotto.

5.2.1. Lausunnot luonnosehdotuksesta laiksi polttoturpeesta lauhdutusvoimalaitoksissa tuotetun sähkön syöttötariffista

Lakiehdotuksen antamista jossakin muodossa piti mahdollisena tai kannatti jonkinasteisesti 20 lausunnonantajaa: kauppa- ja teollisuusministeriön markkinaosasto, maa- ja metsätalousministeriö, Energiamarkkinavirasto, Huoltovarmuuskeskus, Kilpailuvirasto, Kuluttajavirasto, Vaskiluodon Voima Oy, Oy Alholmens Kraft Ab, Oulun Energia, Vapo Oy, Turveruukki Oy, Insinööriliitto ry, Suomen Yrittäjät ry, Koneyrittäjien liitto ry, Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry, Suomen Bioenergiayhdistys FINBIO ry, Suomen Kuluttajaliitto ry, Suomen Kuntaliitto ry, Suomen Turvetuottajat ry ja Turveteollisuusliitto ry.

Lausunnonantajista 11 vastusti lakiehdotusta tai epäili vahvasti sen tarpeellisuutta taikka soveltuvuutta: valtiovarainministeriö, ympäristöministeriö, Fingrid Oyj, Pohjolan Voima Oy, Fortum Power and Heat Oyj,

Elinkeinoelämän Keskusliitto ry, Energiateollisuus ry, Metsäteollisuus ry, Suomen Ammattijärjestöjen Keskusliitto ry, Suomen Luonnonsuojeluliitto ry ja Toimihenkilöunioni ry.

Kaksi lausunnonantajaa, kauppa- ja teollisuusministeriön elinkeino-osasto ja Turve Botnia Oy, eivät ottaneet lakiehdotukseen varsinaisesti kantaa.

Fingrid Oyj:n lausunnon liitteenä oli asianajotoimiston lausunto, jossa ehdotettua syöttötariffijärjestelmää tarkastellaan EY-oikeuden ja asiaa koskevien direktiivien näkökulmasta.

Kauppa- ja teollisuusministeriön markkinaosaston lausunnon mukaan ehdotettu syöttötariffijärjestelmä voitaisiin valtiotukinäkölmasta toteuttaa ilman ennakoilmoitusta komissiolle.

Kahdeksan lausunnonantajaa (Vapo Oy, Turveteollisuusliitto ry, Turveruukki Oy, Insinööriliitto ry, Koneyrittäjien liitto ry, Suomen Yrittäjät ry, FINBIO ja Suomen Turvetuottajat ry) piti syöttötariffin soveltamisalrajaa eli 120 megavoltiampeerin generaattoritilaa liian suurena. Tilalle neljä lausunnonantajaa (Koneyrittäjien liitto ry, Suomen Yrittäjät ry, FINBIO ja Suomen Turvetuottajat ry) esitti 50 megavoltiampeeria. Myös Huoltovarmuuskeskus oli huolissaan voimalaitosten kiinnostuksesta toteuttaa niin sanottuja lauhdeperiä jät kossa.

Seitsemässä lausunnossa (Oulun Energia, Vapo Oy, Turveruukki Oy, Suomen Turvetuottajat ry, Suomen Yrittäjät ry, Koneyrittäjien liitto ry ja MTK) esitettiin, että lain voimassaoloaikaa tulisi jatkaa Kiotokauden eli vuoden 2012 loppuun. Kahdessa lausunnossa (Vaskiluodon Voima Oy ja Oulun Energia) haluttiin myös nostaa huipun käyttöaikaa 3900 tunnista ylöspäin.

5.2.2. Lausunnot luonnosehdotuksesta laiksi polttoturpeen varastoinnintukemisesta

Lakiehdotuksen antamista jossakin muodossa kannatti tai piti jonkinasteisesti mahdollisena pääosa eli 28 lausunnonantajaa: Kauppa- ja teollisuusministeriön elinkeino- ja markkinaosastot, maa- ja metsätalousministeriö, valtiovarainministeriö, ympäristö-

ministeriö, Huoltovarmuuskeskus, Kilpailuvirasto, Pohjolan Voima Oy, Vaskiluodon Voima Oy, Fortum Power and Heat Oyj, Oy Alholmens Kraft Ab, Oulun Energia, Vapo Oy, Turveruukki Oy, Turve Botnia Oy, Elinkeinoelämän Keskusliitto ry, Energiateollisuus ry, Insinööriliitto ry, Suomen Yrittäjät ry, Koneyrittäjien liitto ry, MTK, Metsäteollisuus ry, SAK, FINBIO, Suomen Kuluttajaliitto ry, Suomen Kuntaliitto ry, Suomen Turvetuottajat ry ja Turveteollisuusliitto ry.

Yksi lausunnonantaja eli Suomen Luonnonsuojeluliitto ry vastusti epäsuorasti myös varastointilakiehdotusta, koska se haluaa kaikesta turpeen energiakäytöstä luovuttavan Suomessa vuoteen 2025 mennessä.

Neljä lausunnonantajaa (Energiamarkkinavirasto, Kuluttajavirasto, Fingrid Oyj ja Toimihenkilöunioni ry) ei ottanut lakiehdotukseen varsinaisesti kantaa. Fingrid Oyj kuitenkin totesi, että jos turvetta halutaan tukea, tulisi tukitoimet osoittaa suoraan turpeen tuotantoketjun vaiheisiin eikä sähkömarkkinoille.

Kauppa- ja teollisuusministeriön markkinaosaston lausunnon mukaan ehdotettu polttoturpeen varastoinnin tukijärjestelmä olisi valtioneuvoston näkökulmasta mahdollista kehittää sellaiseksi, että ennakoilmoitusta komissiolle eli notifiointia ei tarvittaisi.

Huoltovarmuuskeskuksen johtokunnan kannanoton mukaan kaavailtu polttoturpeen turvavarastointi aiheuttaisi toteutuessaan huoltovarmuusrahastolle pysyvästi 3,5 miljooan euron vuotuiset menot. Tällaisten kiinteiden menojen katsotaan olevan hyvin kuormittavia rahastotaloudelle ja tästä johtuen ehdotetaan, että laki polttoturpeen turvavarastoista säädettäisiin määräaikaiseksi.

Kahdessa toista lausunnossa (Pohjolan Voima Oy, Turveruukki Oy, Vaskiluodon Voima Oy, Koneyrittäjien liitto ry, Suomen Yrittäjät ry, MTK, Turveteollisuusliitto ry, Turve Botnia Oy, Vapo Oy, Energiateollisuus ry, FINBIO ja Suomen Turvetuottajat ry) todettiin, että ehdotettu kertaluonteinen

lisävaraston tukitaso 0,2 euroa megawattitunnilta on varastointikustannuksiin (varastoon sitoutuneen pääoman korkokulut, amanpeittokulut, turpeen varastointihävikki) nähden liian matala ja että sitä pitäisi tuntuvasti nostaa.

Kolmessatoista lausunnossa (Koneyrittäjien liitto ry, Suomen Yrittäjät ry, Turveruukki ry, Pohjolan Voima Oy, Vaskiluodon Voima Oy, Vapo Oy, Turveteollisuusliitto ry, Energiateollisuus ry, Oy Alholmens Kraft Ab, MTK, FINBIO, Suomen Turvetuottajat ry ja Suomen Kuntaliitto ry) todettiin, että tukeen oikeutettujen turpeentoimittajien alaraja 450 000 megawattituntia polttoturvetta vuodessa on liian korkea ja sitä esitettiin laskettavaksi. Ehdotetut uudet alarajat vaihtelivat välillä 30 000—100 000 megawattituntia polttoturvetta vuodessa.

Myös esitettiin, että tukea tulisi maksaa koko lisävarastolle siinäkin tapauksessa, että sen koko ylittäisi 50 prosenttia edellisten vuosien toimitusten keskiarvosta. Samoin pärisä lausunnossa todettiin, että jos voimalaitosyhtiö itse tuottaa itselleen turvetta, tulisi senkin olla mahdollista saada tukea lisävarastolleen. Joissakin lausunnoissa todettiin, että kivihiiilen velvoitevarastointia voisi helpottaa, jos turpeen varastointia aletaan tukea.

6. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Kauppa- ja teollisuusministeriössä on valmisteltavana määräaikainen järjestelmä poistumisuhan alaisen lauhdutusvoimakapasiteetin käyttövalmiuden ylläpitämiseksi. Järjestelmän toimeenpaneva hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle syysistuntokaudella 2006. Jos myöhemmin esitettävä kapasiteettijärjestelmä ja nyt esitetty syöttötariffijärjestelmä kohdistuisivat osaksikin samoihin voimalaitoksiin, olisi syöttötariffijärjestelmän piiriin kuuluvat voimalaitokset tarpeen sulkea pois kapasiteettijärjestelmän soveltamispiiristä

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Laki polttoturpeen turvavarastoista

1 §. Lain tarkoitus. Pykälässä todetaan lain tavoitteeksi maan huoltovarmuuden ja polttoturpeen saatavuuden turvaaminen, jota pyritään toteuttamaan perustamalla ja ylläpitämällä polttoturpeen tavanomaisen kaupallisen varaston ylittäviä turvavarastoja tuotantolosuhteiden vaihteluiden varalta. Sääolojen vaihtelun vuoksi polttoturpeen tuotanto alenee eräinä vuosina tuottajien toiminnasta riippumatta. Tätä polttoturpeen tuotannon sääriippuvuudesta aiheutuvaa epävarmuutta voimalaitosten polttoainehuoltoon pyritään vähentämään turvavarastoinnilla. Turvavarastointi olisi turvavarastosopimuksen tekijälle annettava julkisen palvelun velvoite, josta turvavarastoijalle maksettaisiin korvaus valtion talousarvion ulkopuolisen huoltovarmuusrahaston varoista.

2 §. Turvavarasto. Pykälässä määriteltäisiin turvavaraston käsite sekä ne polttoturpeen toimittajat, jotka voisivat perustaa turvavarastoja.

Turvavarastolla tarkoitettaisiin laissa selaista lämmön tai sähkön tuotantoa varten perustettua polttoturpevarastoa, jota polttoturpeen toimittaja Huoltovarmuuskeskuksen kanssa tekemäänsä sopimukseen perustuen ylläpitäisi liiketoiminnassaan tarvitsemansa varaston lisäksi. Turvavarastoinnissa varaston pitäjä omistaisi itse varastoitavan polttoturpeen, mutta sen käyttöönotto edellyttäisi viranomaislupaa. Koska turvavarastoija ei voisi käyttää turvavarastoaan tavanomaiseen kaupalliseen toimintaansa, ei tällaisen varaston perustamisella ja ylläpitämisellä olisi vaikutusta polttoturpeen toimittajan tavanomaisen kaupallisten varastojen suuruuteen.

Varastointi toteutettaisiin aumavarastointina jossakin tuotanto- ja kuljetusketjun kohdassa. Koska kyseessä on käyttövalmis tuote, turvavarastoija kirjaisi sen kirjanpidossaan vaihto-omaisuudeksi. Tällä menettelyllä voitaisiin taata lisävarastojen valvottavuus, mut-

ta annettaisiin samalla polttoturpeen toimittajalle mahdollisuus kierrättää varastoa liiketoiminnassaan.

Turvavaraston voisi perustaa polttoturpeen toimittaja, joka toimittaa polttoturvetta lämmön tai sähkön taikka niiden yhteenlaskettua tuotantoa varten vähintään 100 000 megawattituntia vuodessa.

3 §. Turvavarastosopimus. Huoltovarmuuskeskus tekisi turvavarastoinnista sopimuksen turvavaraston perustavan polttoturpeen toimittajan kanssa. Sopimuksessa turvavarastoija sitoutuisi perustamaan sovitun suuruisen ja -laatuisen polttoturpeen turvavaraston sekä ylläpitämään sitä kolmen vuoden ajan.

Tarkemmat säännökset turvavarastosopimuksen sisällöstä annettaisiin valtioneuvoston asetuksella. Asetuksella säädettäisiin ainakin, että turvavarastosopimuksen tulisi sisältää seuraavat määräykset:

- varastoitavan polttoturpeen määrä ja laatu
- varastointipaikka ja -tapa
- varastoitavan polttoturpeen laadusta mahdollisesti aiheutuvat erityiset ehdot
- varastoitavan polttoturpeen kierrättäminen

• Huoltovarmuuskeskuksen oikeus tutustua turvavarastoijan materiaalikirjanpitoon ja tehdä tarkastuksia polttoturpeen varastointipaikoilla.

4 §. Turvavaraston käyttöluupa. Turvavarastossa olevaa polttoturvetta voisi käyttää ainoastaan viranomaisen myöntämällä luvalla. Käyttöluvassa tulisi yksilöidä määrä, jolla turvavarastoija olisi oikeutettu käyttämään turvavarastoa. Turvavarastokorvausta ei maksettaisi turvavarastosta käytetylle polttoturpeelle.

Turvavarastoija voisi hakea Huoltovarmuuskeskukselta lupaa turvavaraston käyttämiseen, jos turvavarastoijan muussa varastossa kuin turvavarastossa olevan toimitusvalmiin polttoturpeen määrä ei riittäisi odotettavissa oleviin toimituksiin. Käyttöluupa voitaisiin myöntää, jos turvavarastoijan liiketoiminnassaan tarvitsema polttoturpevarasto

olisi jäänyt päättäneiden tuotantokausien sääoloista ja niihin rinnastettavista, turvavarastojen vaikutusvallan ulkopuolella olevista syistä johtuen merkittävästi turvavarastojen keskimääräisiä vuotuisia toimituksia pienemmäksi.

Käyttölupaan voitaisiin liittää lain tavoitteiden toteutumisen kannalta tarpeellisia ehtoja. Käyttölupia voitaisiin myöntää turpeentuotantokauden ulkopuolisena aikana loka-kuun 1 päivän ja seuraavan vuoden huhtikuun 30 päivän välisenä aikana.

5 §. Turvavarastointikorvaus. Pykälässä säädettäisiin turvavarastojalle julkisen palvelun velvoitteen täyttämisestä maksettavasta korvauksesta. Korvaus kattaisi osittain turvavarastojalle aiheutuneet pääoma-, varastointi- ja hävikkikustannukset. Korvauksen tasoa määriteltäessä tarkasteltaisiin sellaisia kustannuksia, joita hyvin johdetulle ja asetetun velvoitteen täyttämisen kannalta riittäväillä välineillä varustetulle keskivertoyritykselle aiheutuisi turvavarastoinnin täyttämisestä. Korvaus ei olisi EY:n perustamissopimuksen 87 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea, koska sen suuruus ei ylittäisi julkisen palvelun velvoitteen täyttämistä turvavarastojalle aiheutuvia kustannuksia.

Ehdotettu korvauksen määrä olisi 0,03 euroa megawattitunnilta polttoturvetta kuukaudessa. Korvaus maksettaisiin vain toteutuneesta turvavarastoinnista. Huoltovarmuuskeskus maksaisi korvauksen huoltovarmuusrahaston varoista.

Turvavarastointikorvaukseen oikeutetun polttoturpeen määräksi turvavarastossa voitaisiin sopia turvavarastosopimuksessa vähintään viisi ja enintään 50 prosenttia turvavarastojen keskimääräisten toimitusten määrästä. Esitetty turvavaraston taso 50 prosenttia turpeen toimituksista olisi huoltovarmuuden kannalta riittävä, koska tällä määrällä selviydyttäisiin kriittinen ajanjakso sydäntävestä uuteen tuotantokauteen. Alarajalla puolestaan pyrittäisiin välttämään määrältään pienten korvausten maksuun liittyvää korvaukseen nähden suurta hallinnollista rasitusta. Keskimääräisenä toimitusten määränä pidettäisiin sopimuksen solmimisvuotta edeltävän kolmen edellisen vuoden toimitusten määrää kahden suurimman keskiarvoa. Laskennassa käytettävä keskiarvo tasoittaisi sää-

olosuhteista johtuvien polttoturpeentuotannon kausivaihteluiden vaikutusta turvavaraston tasoon.

Tarkemmat säännökset varastotason laskemisesta ja turvavarastointikorvauksen maksatuksesta annettaisiin valtioneuvoston asetuksella. Asetuksessa annettaisiin määräykset turvavarastoon hyväksyttävän polttoturpeen laadusta sekä muista varaston tekniiseen yksilöintiin tarvittavista seikoista. Vastavasti asetuksella säädettäisiin turvavarastointikorvauksen maksatuksen jaksosta sekä niistä tiedoista, joiden ilmoittamista korvauksen maksaminen edellyttää.

6 §. Turvavarastojen ilmoitukset Huoltovarmuuskeskukselle. Turvavarastojen olisi velvollinen vuosittain ilmoittamaan Huoltovarmuuskeskukselle polttoturpeen tuotantonsa määrän sekä lämpö- ja sähkövoimalaitoksille toimittamansa polttoturpeen määrät turvavarastosopimuksen laatimista ja turvavaraston suuruuden seurantaan varten. Ilmoituksen tulisi sisältää laskelma, josta ilmenisivät toimitetut määrät asiakkaittain.

Tarkemmat säännökset ilmoituksen ajankohdasta, sisällöstä ja muodosta annettaisiin valtioneuvoston asetuksella.

7 §. Turvavarastomäärien todentaminen. Turvavarastojen valvonta edellyttää säännöllisiä ilmoituksia turvavarastojilta sekä tarvittavassa laajuudessa tehtävää valvontaa varastopaikoilla. Turvavarastojen tulisi voida aina osoittaa kaupallisten varastojensa lisäksi turvavaraston määrä siinä kohteessa, joka turvavarastosopimuksessa on todettu. Tämän vuoksi turvavarastojen olisi ilmoitettava valvontaa varten työvoima- ja elinkeinokeskukselle varastoissaan olevan polttoturpeen määrät ja sijainnit.

Kenttävalvonnan suorittaisi toimialueellaan asianomainen työvoima- ja elinkeinokeskus, jolla on paikallistuntemusta. Työvoima- ja elinkeinokeskuksen edustajalla olisi oikeus tutustua turvavarastojen materiaalikirjanpitoon ja tehdä tarkastuksia polttoturpeen varastointipaikoilla sekä kaupallisissa varastoissa että turvavarastoissa.

8 §. Turvavarastointikorvauksen palauttaminen ja takaisinperintä. Pykälässä säädettäisiin turvavarastointikorvauksen takaisinperinnästä tapauksissa, joissa turvavarastoa on käytetty ilman asianmukaista lupaa tai kor-

vausta on maksettu perusteettomasti.

Pykälän 1 momentin mukaan turvavarastoija, joka käyttäisi varastoaan tämän lain tai turvavarastosopimuksen vastaisesti, olisi velvollinen palauttamaan saamansa turvavarastointikorvauksen huoltovarmuusrahastolle. Turvavaraston luvattoman käytön johdosta tapahtuvaan turvavarastointikorvauksen palauttamiseen ja takaisinperintään sovellettaisiin valtionavustuslain (688/2001) säännöksiä valtionavustuksen takaisinperinnästä.

Pykälän 2 momentin mukaan vastaavaa menettelyä sovellettaisiin myös virheellisesti, liikaa tai perusteettomasti maksetun turvavarastointikorvauksen palauttamiseen ja takaisinperintään.

9 §. Turvavarastosopimuksen purkaminen. Lakiehdotuksen mukaan sekä turvavarastoija että Huoltovarmuuskeskus voisivat tietyin edellytyksin purkaa turvavarastosopimuksen.

Koska turvavarastointi perustuu vapaaehtoiseen sopimukseen, tulisi turvavarastoijalla olla oikeus purkaa sopimus. Turvavarastoija voisi pykälän 1 momentin mukaan purkaa turvavarastosopimuksen kesken sopimuskauden, jos varastoija siirtyy toiselle toimialalle tai jos varastoija tuotantomenetelmissä tapahtuneiden muutosten taikka siihen verrattavien syiden johdosta ei enää tarvitse turvavarastoon varastoitua polttoturvetta toimituksissaan.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että jos turvavarastoijalle myönnetyn turvavarastointikorvauksen määrää sopimuksen voimassa ollessa alennettaisiin, olisi turvavarastoijalla oikeus purkaa sopimus kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun muutos on annettu turvavarastoijalle tiedoksi.

Pykälän 3 momentin mukaan Huoltovarmuuskeskus voisi purkaa turvavarastosopimuksen, jos turvavarastoija on tahallaan käyttänyt varastoitua polttoturvetta tämän lain tai turvavarastosopimuksen vastaisesti. Tällaisessa tapauksessa turvavarastointikorvauksen palauttamiseen ja takaisinperintään sovellettaisiin valtionavustuslain säännöksiä. Sopimus olisi kuitenkin purettava kolmen kuukauden kuluessa rikkomuksen havaitsemisesta.

10 §. Asetuksenantovaltuus. Pykälän mukaan tarkempia säännöksiä lain täytäntöönpanosta annettaisiin tarvittaessa valtioneu-

voston asetuksella.

11 §. Voimaantulo. Laki on tarkoitus saattaa voimaan mahdollisimman nopeasti sen vahvistamisen jälkeen.

Lakia voitaisiin soveltaa myös ennen lain voimaan tuloa kesän 2006 tuotantokaudella nostetusta turpeesta perustettuihin, lain vaatimukset täyttäviin turvavarastoihin, mikäli Huoltovarmuuskeskus ja turvavarastoija niin sopivat. Turvavarastointikorvaus voitaisiin tällaisessa tapauksessa maksaa lain voimaantulosta lukien.

Kaksinkertaisen korvauksen välttämiseksi lakia ei sovellettaisi polttoturpeen turvavarastoon, jonka ylläpitämisestä on voimassa turvavarastolain (970/1982) mukainen turvavarastointisopimus.

Ennen lain voimaantuloa voitaisiin ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

1.2. Laki polttoturpeesta lauhdutusvoimalaitoksissa tuotetun sähkön syöttötariffista

1 luku. Yleiset säännökset

1 §. Lain tarkoitus. Lain tarkoituksena on sähköntoimitusvarmuuden turvaamiseksi muuttaa voimalaitosten ajojärjestystä siten, että kotimaista polttoturvetta polttoaineena käyttävä voimalaitos saisi osittaisen etusijan ajojärjestyksessä ulkomaisia fossiilisia polttoaineita käyttäviin voimalaitoksiin nähdn direktiivin 2003/54/EY 11 artiklan 4 kohdan mukaisesti. Direktiivin tavoite huomioon ottaen ajojärjestyksen muuttaminen koskisi vain kotimaista turve polttoainetta käyttävää voimalaitosta.

Markkinaperusteisesti toimivalla pohjoismaisella sähkömarkkinalla ajojärjestyksen muutos toteutettaisiin syöttötariffiin perustuvalla tukijärjestelyllä. Pohjoismaisilla markkinoilla järjestelmävastava siirtoverkonhaltija ei määrää ajojärjestystä, vaan se määräytyy kaupallisin kriteerein. Tämän vuoksi ajojärjestyksen muutoksen toteuttaminen edellyttäisi tukijärjestelmää.

2 §. Määritelmät. Pykälässä säädettäisiin lain soveltamisen kannalta merkityksellisistä määritelmistä

Verkonhaltijalla tarkoitettaisiin sähkömarkkinalaissa tarkoitettua verkonhaltijaa.

Kiinteistön sisäinen verkko jäisi tämän määritelmän ulkopuolelle.

Sähkön lauhdutustuotanto määriteltäisiin poissuljennan kautta. Lauhdutustuotannolla tarkoitettaisiin laissa muuta lämpövoimalaitoksen sähköntuotantoa kuin Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/8/EY hyötylämmön tarpeeseen perustuvan sähkön ja lämmön yhteistuotannon edistämisestä sisämarkkinoilla ja direktiivin 92/42/ETY muuttamisesta (niin sanottu CHP-direktiivi) liitteen II mukaisesti määritettyä yhteistuotantoa. Määritelmä on haluttu yhdenmukaiseksi mainitun direktiivin kanssa, koska direktiivi harmonisoi yhteistuotannon määritelmät yhteisön alueella.

Väliottolauhdutuslaitoksella tarkoitettaisiin laissa voimalaitoksen osana olevaa laitosta, jossa osa sähköntuotantoon käytettävän höyryturpiinin läpi lauhduttimeen kulkevasta höyrystä voidaan johtaa kesken paisuntaprosessin lämmöntuotantoon.

Monipolttoaineyksiköllä tarkoitettaisiin laissa voimalaitosta tai voimalaitoksen osana olevaa laitosta, jossa voidaan samanaikaisesti tai vuorotellen käyttää kahta tai useampaa polttoainetta. Käytännössä kaikki turvevoimalaitokset ovat monipolttoaineyksiköitä, koska polttoturpeen seassa poltetaan yleensä myös jonkin verran puuta.

2 luku. Syöttötariffijärjestelmä

3 §. *Syöttötariffijärjestelmän piiriin kuuluva sähkön tuotanto.* Pykälässä määriteltäisiin sähkö, jolle syöttötariffia maksetaan.

Syöttötariffia maksettaisiin sähkömarkkinalaissa tarkoitetun verkonhaltijan sähköverkkoon eli yleiseen sähköverkkoon syöttäjälle sähkölle, mutta ei tuotantopaikalla kulutetulle sähkölle. Sähkö voitaisiin syöttää myös muun verkonhaltijan kuin syöttötariffin maksajana toimivan järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan verkkoon. Järjestelmän pitämiseksi mahdollisimman yksinkertaisena toimisi maksajana kuitenkin aina järjestelmävastaava.

Sähkö olisi tullut tuottaa kotimaista polttoturvetta polttoaineena käyttäen. Polttoaineen käyttö olisi varmennettava 3 luvussa sädeyllä tavalla.

Sähkö olisi tullut tuottaa:

1) lauhdutusvoimalaitoksessa, jonka pääasiallinen polttoaine on polttoturve ja jonka generaattorin teho on vähintään 120 megavoltiampeeria; tai

2) lauhdutustuotantona voimalaitoksen väliottolauhdutuslaitoksessa, jonka pääasiallinen polttoaine on polttoturve ja generaattorin teho on vähintään 120 megavoltiampeeria.

Kokoluokkavaatimus määritettäisiin laitoksen generaattorin nimellistehon perusteella.

4 §. *Syöttötariffi.* Pykälässä määritettäisiin syöttötariffin perusteet. Syöttötariffi olisi I-sähinta eli preemio, jonka järjestelmävastaava kantaverkonhaltija maksaisi järjestelmän piiriin kuuluvasta sähköstä tuottajalle sen hinnan täydennykseksi, jonka tuottaja olisi saanut markkinoille myymästään sähköstä sähköpörssistä tai muulta ostajalta. Lisähinta määritettäisiin kullekin kalenterikuukaudelle. Maksatus tapahtuisi kuitenkin kaksi kertaa vuodessa kuuden kuukauden jaksoissa.

Pykälä sisältäisi syöttötariffin laskentakaaavan. Kaavan arvot määritettäisiin siten, että laskentakaaava varmistaisi ohjausvaikutuksen, jonka seurauksena taloudellisesti kannattamattomien järjestelmän piiriin kuuluva laitos käynnistyisi markkinoilla ennen taloudellisesti kannattavinta hiililauhdutusvoimalaitosta. Toisaalta kaava ei saisi johtaa siihen, että turvelauhdutuslaitokset syrjäyttäisivät muita tuotantomuotoja ajojärjestyksessä.

Kaavan arvot olisi asetettu kiinteiksi päästöoikeuden ja kivihiilen hintaa lukuun ottamatta. Tällä pyrittäisiin hallinnollisesti helposti ja ilman suuria hallintokustannuksia toteutettavissa olevaan järjestelmään. Tällöin ei tarvittaisi lain voimassaoloaikana enää uusia erillisiä poliittisella tasolla tapahtuvia tai hallinnollisia päätöksiä syöttötariffin määrästä. Järjestelmävastaava kantaverkonhaltija pystyisi helposti ja yksiselitteisesti määrittämään syöttötariffin määrän.

Päästöoikeuden hinta määritettäisiin aritmeettisena keskiarvona Euroopan talousalueen vaihdoltaan kolmen suurimman päästöoikeuspörssin päivittäiskaupan hintanoteerausten päiväkeskiarvosta kyseisenä kalenterikuukautena. Päästöoikeuspörssien suuruus arvioitaisiin päästöoikeuksien päivittäiskaupan volyymin perusteella. Tällä hetkellä kyseisessä asemassa olisivat ranskalainen Powernext, saksalainen EEX sekä Norjassa

toimiva yhteispuhjoismainen Nordpool.

Kaavan kiinteistä arvoista molemmat hyötysuhteet olisivat asianomaisten laitosten tiedoista laskettuja keskiarvoja pyöristettyinä kahdella desimaalilla. Polttoturpeen hinta vahvistettaisiin myös kiinteäksi, koska tilastojen mukaan sen hinta on ollut pitkään hyvin vakaa ja järjestelmä olisi tarkoitettu olemaan voimassa vain noin neljän vuoden pituisen määräajan. Polttoturpeen hinnaksi valittaisiin lainvalmisteluaineistoon kuuluvan taustaselvityksen mukaisen vaihteluvälin ylempi raja-arvo.

Syöttötariffina maksettavalle määrälle asetettaisiin yläraja, joka perustuisi Haapaveden lauhdutusvoimalaitoksen huipunkäyttöajan tilastosta laskettuun pitkäaikaiseen keskiarvoon (noin 3900 tuntia vuodessa). Väliottolauhduksilaitosten osalta vastaavaa tietoa ei ole saatavissa tilastoista. Väliottolauhduksilaitoksissa olisi vähennetty sähkön ja lämmön yhteistuotannon osuus jakamalla nimellisteho kahdella, minkä voidaan arvioida johtavan laitosten kannalta keskimäärin kohtuulliseen tulokseen. Tuntimäärään perustuvalla rajoituksella pyrittäisiin rajoittamaan sitä, ettei syöttötariffia maksettaisi tilanteissa, joissa laitosten ajaminen olisi kannattavaa kaupalliselta pohjalta. Tämän vuoksi laitosten vuotuisten käyttöaikojen arvioidaan olevan pykälässä mainittuja tuntimääriä suurempia.

Tarkemmat säännökset syöttötariffin määrittämisestä annettaisiin tarvittaessa valtioneuvoston asetuksella.

5 §. Syöttötariffin maksaminen sähkön tuottajalle. Järjestelmävastuuseen määrätty kantaverkonhaltija toimisi syöttötariffin maksajana. Tehtävä olisi lakisääteinen viranomais-tehtävä, joka ei kuuluisi sähkömarkkinalaissa säädettyyn järjestelmävastuuseen. Tehtävä olisi siten eriytettävä järjestelmävastuuseen kuuluvista tehtävistä sekä siirtoliiketoiminnasta.

Syöttötariffi maksettaisiin sähkön tuottajan hakemuksesta jälkikäteen kuuden kuukauden jaksoissa. Maksamisen edellytyksenä olisi, että:

1) sähkön tuotantotapa ja sen energialähde on varmennettu 3 luvussa säädetyn mukaisesti;

2) verkkoon syötetyn sähkön määrä on mi-

tattu luotettavasti maksajan asettamien kohtuullisten vaatimusten mukaisella tavalla;

3) sähkön tuottaja on ilmoittanut muut maksamisen edellyttämät tiedot maksajalle.

Maksaminen ei sisältäisi merkittävää ratkaisu- tai tulkintavaltaa. Mikäli maksaja katsoisi, ettei syöttötariffia voida maksaa hakemuksen mukaisesti sähkön tuottajalle, sen olisi siirrettävä asia Energiamarkkinaviraston ratkaistavaksi. Siirtoilmoituksessa olisi ilmoitettava esteen syyt. Erimielisyyden varsinaisena ratkaisijana toimisi Energiamarkkinavirasto, jonka tehtävänä olisi ratkaista päätöksellään hakijan oikeus syöttötariffiin.

Tarkemmat säännökset syöttötariffin hakemisesta ja maksamisesta annettaisiin valtioneuvoston asetuksella.

6 §. Syöttötariffijärjestelmän rahoitus. Syöttötariffijärjestelmä rahoitettaisiin erillisellä syöttötariffimaksulla, jonka järjestelmävastuuseen määrätty kantaverkonhaltija keräisi kantaverkkoon liittyneeltä sähkön kulutukselta tasapuolisella ja syrjimättömällä tavalla. Järjestelmävastaava kantaverkonhaltija keräisi syöttötariffimaksun kantaverkon liittymispisteissä sen verkkoon suoraan tai välillisesti liittyvän sähköenergian kulutuksen määrän perusteella. Siirtotariffimaksun perusteena oleva kulutus määritettäisiin asianomaisessa liittymispisteessä virtaavan sähköenergian, liittymispisteen takaisen sähköenergian tuonnin ja viennin sekä voimalaitosten nettotuotantojen perusteella.

Syöttötariffimaksulla katettaisiin sähkön tuottajille maksettujen syöttötariffien kustannukset sekä maksajalle aiheutuneet kohtuulliset kustannukset ja kohtuullinen korvaus syöttötariffijärjestelmän hoitamisesta.

Järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan tulisi julkaista syöttötariffimaksu ja sen määrittämisperusteet. Ne tulisi myös ilmoittaa Energiamarkkinavirastolle.

7 §. Syöttötariffijärjestelmään liittyvien toimintojen eriyttäminen. Järjestelmävastuuseen määrätyn kantaverkonhaltijan tulisi eriyttää kirjanpidollisesti syöttötariffijärjestelmän hoitaminen muista yrityksen harjoittamista liiketoiminnoista siten kuin sähkömarkkinalain 28—34 §:ssä säädetään.

3 luku. **Voimalaitoksen tuotantotavan ja energialähteen varmentaminen**

8 §. Voimalaitoksen tuotantotavan ja energialähteen varmentaminen. Voimalaitoksen tuotantotapa ja syöttötariffin maksamista koskevan hakemuksen kohteena olevan sähkön energialähde olisi varmennettava ennen syöttötariffin maksamista.

Energialähteiden varmentamisessa noudatettaisiin yhdenmukaisia laskentamenetelmiä ja vastaavaa tarkkuutta kuin päästökauppalaisissa (683/2004) on säädetty päästöjen tarkkailusta ja todentamisesta. Olisi välttämätöntä, että päästöoikeuksien ja syöttötariffin varallisuusarvon sisältävät velvoitteet ja etuudet käsiteltäisiin yhdenmukaisin kriteerein. Käytännössä varmentamisen tulisivat suorittamaan samat todentajat, jotka todentavat päästökauppalaisissa tarkoitettuja päästöjä syöttötariffijärjestelmän piiriin kuuluvissa voimalaitoksissa.

Kukin hakemuksen kohteena oleva sähkömäärä olisi varmennettava erikseen. Kuuden kuukauden maksatusjakson vuoksi varmentaminen tehtäisiin tiheämmin kuin päästökauppalain mukainen todentaminen. Käytännössä nämä toteutettaisiin kuitenkin toisiaan täydentävinä rinnakkaisina menettelyinä.

Todentajan antaman varmennustodistuksen tulisi sisältää syöttötariffin maksamisesta tarvittavat tiedot voimalaitoksen tuotantotavasta ja sen käyttämistä energialähteistä sekä vahvistuksen sille, että maksamista koskevassa hakemuksessa tarkoitettu sähkö täyttää 3 §:ssä säädetyt vaatimukset.

Valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarvittaessa tarkempia säännöksiä varmennuksesta ja varmennustodistuksen sisältämistä tiedoista.

9 §. Voimalaitoksen tuotantotapaa ja energialähteitä koskevien tietojen säilyttäminen.

Sähkön tuottajan, jolle on maksettu syöttötariffia, tulisi huolehtia siitä, että käytettyä tuotantotapaa ja käytettyjä energialähteitä koskevien tietojen luotettavuus voitaisiin varmistaa vähintään kuuden vuoden ajan sen kalenterivuoden päättymisestä, jota tiedot koskevat. Tämä varmistaisi valvontaviranomaisena toimivalle Energiamarkkinavirastolle mahdollisuuden jälkikäteen tarkastaa

maksatuksen oikeellisuutta. Tarkempia säännöksiä tietojen säilyttämisestä voitaisiin antaa valtioneuvoston asetuksella.

10 §. Todentaja. Energiamarkkinaviraston päästökauppalain mukaan hyväksymä todentaja, jonka pätevyysalueeksi on määritetty polttolaitosten todentaminen, olisi ilman eri päätöstä kelpoinen toimimaan myös syöttötariffilaisissa tarkoitettuna todentajana. Erillistä auktorisointiprosessia ei tarvittaisi.

11 §. Todentajan kelpoisuuden peruuttaminen. Pykälässä säädettäisiin seuraamuksista sen tilanteen varalle, että todentaja toimisi tämän lain säännösten vastaisesti. Säännös ei suoraan vaikuttaisi kuitenkaan todentajan oikeuteen toimia päästökauppalain mukaisena todentajana, vaan sen osalta tulisi erikseen soveltaa päästökauppalain säännöksiä. Todentajan menettäessä oikeutensa toimia päästökauppalain mukaisena todentajana, hän menettäisi automaattisesti oikeutensa toimia myös tämän lain mukaisena todentajana.

Jos todentaja toimisi tämän lain säännösten vastaisesti, Energiamarkkinaviraston olisi kehotettava todentajaa korjaamaan puute määräajassa. Jos puutetta ei korjattaisi määräajassa, Energiamarkkinavirasto voisi peruuttaa todentajan kelpoisuuden toimia syöttötariffilain mukaisena todentajana.

4 luku. **Täydentävät säännökset ja voimassaolo**

12 §. Valvonta. Energiamarkkinaviraston tehtävänä olisi valvoa lain noudattamista. Valvontatehtävä kohdistuisi syöttötariffia saaviin voimalaitoksiin, maksajaan ja todentajiin.

13 §. Tietojen antaminen Energiamarkkinavirastolle. Pykälässä säädettäisiin valvontaviranomaisen valvontatehtävän kannalta tarpeellisista tietojensaantioikeuksista. Oikeudet vastaisivat sisällöltään Energiamarkkinaviraston muihin vastaaviin valvontatehtäviin liittyviä tietojensaantioikeuksia.

Sähkön tuottaja, joka on hakenut tai jolle on maksettu syöttötariffia, olisi velvollinen kehotuksesta antamaan syöttötariffin maksatuksen oikeellisuuden valvomiseksi Energiamarkkinavirastolle voimalaitoksensa tuotantotapaa ja sen käyttämiä energialähteitä sekä sen tuottamia sähkömääriä koskevia tie-

toja.

Järjestelmävastuuseen määrätty kantaverkonhaltija ja todentaja olisivat velvollisia lehotuksesta antamaan Energiamarkkinavirastolle tietoja, jotka olisivat tarpeen syöttötariffin maksatuksen ja syöttötariffijärjestelmän rahoituksen sekä niiden perusteiden oikeellisuuden tai syöttötariffilaissa säädettyjen velvoitteiden valvomiseksi.

Energiamarkkinavirastolla olisi oikeus tarkastaa tietojen oikeellisuus valvottavan hallinnassa olevissa tiloissa, jotka eivät kuulu kotirauhan piiriin.

14 §. Syöttötariffin palauttaminen ja takaisinperintä. Virheellisesti, liikaa tai ilmeisen perusteettomasti maksetun syöttötariffin palauttamiseen ja takaisinperintään sovellettaisiin, mitä valtionavustuslaissa säädetään valtionavustuksen palauttamisesta ja takaisinperinnästä, ellei syöttötariffilaissa toisin säädetä. Palautus ja viivästyseuraamus tuloutettaisiin syöttötariffijärjestelmään.

Energiamarkkinavirasto hoitaisi syöttötariffin palauttamista ja takaisinperintää koskevissa asioissa valtionavustuslaissa valtion-apuviranomaiselle säädettyjä tehtäviä sekä tekisi päätöksen syöttötariffin takaisinperinnästä ja viivästyseuraamuksesta. Palautus ja viivästyseuraamus pantaisiin täytäntöön ilman erillistä tuomiota tai päätöstä siten kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoon annettussa laissa (367/1961) säädetään. Järjestelmävastaava kantaverkonhaltija hoitaisi kuitenkin maksajan ominaisuudessa palautuksen ja viivästyseuraamuksen perimisen.

15 §. Pakkokeinot. Pykälässä säädetäisiin valvontaviranomaisen toimivaltuuksista panna täytäntöön lakiin sisältyvät velvoitteet. Toimivaltuudet vastaisivat sisältönsä Energiamarkkinaviraston muihin valvontatehtäviin liittyviä toimivaltuuksia.

Jos joku rikkoisi tai laiminlöisi syöttötariffilaissa tai sen nojalla annetuissa säädöksissä säädettyjä velvoitteitaan, Energiamarkkinaviraston olisi velvoitettava hänet korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä. Velvoitepäätöksessä voitaisiin määrätä, millä tavoin virhe tai laiminlyönti tulisi korjata.

Energiamarkkinavirasto voisi asettaa velvoitepäätöksensä taikka tietojenantovelvoitetta koskevan päätöksensä tehosteeksi uhka-

sakon. Uhkasakon asettamisessa ja sen tuomitsemisessa maksettavaksi noudatettaisiin uhkasakkolaissa (1113/1990) säädettyä menettelyä.

16 §. Maksajan ja todentajan velvoitteet sen hoitaessa julkista hallintotehtävää. Maksajan ja todentajan syöttötariffilaissa säädetty tehtävät olisivat julkisia hallintotehtäviä, jotka laissa on annettu viranomaistahon ulkopuolisen toimijan tehtäväksi. Hallintokäytäntömme mukaisesti maksajan ja todentajan olisi syöttötariffilaissa tarkoitettua julkista hallintotehtävää hoitaessaan noudatettava, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999), sähköisestä asiointista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003), kielilaissa (423/2003) ja hallintolaissa (434/2003) säädetään. Asiakkaan pyynnöstä voitaisiin kuitenkin poiketa kielilain vaatimusten soveltamisesta varmennustodistuksessa käytettävän kielen osalta.

17 §. Muutoksenhaku hallintopäätöksistä. Energiamarkkinaviraston syöttötariffilain nojalla antamaan päätökseen haettaisiin muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Tämä on hallintolainkäyttömme yleinen käytäntö.

18 §. Muutoksenhaku todentajan päätöksistä. Todentajan varmennustodistusta koskevaan päätökseen saisi hakea oikaisua päätöksen antajalta 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Päätökseen olisi liitettävä oikaisuvaatimusohjeet. Oikaisuvenettelystä säädetäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Todentajan oikaisuvenettelyssä antamaan päätökseen haettaisiin muutosta valittamalla hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

19 §. Asetuksenantovaltuus. Tarkemmat säännökset syöttötariffilain täytäntöönpanosta annettaisiin valtioneuvoston asetuksella.

20 §. Voimassaolo. Syöttötariffilaki on tarkoitettu määräaikaiseksi järjestelyksi, joka olisi voimassa vuoden 2010 loppuun, jolloin lauhdutus sähköön tarpeen uskotaan yleisesti vähentyvän uuden ydinvoimalaitosyksikön valmistumisen myötä.

Ennen lain voimaantuloa voitaisiin ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

2.1. Laki polttoturpeen turvavarastoista

Polttoturpeen turvavarastoja koskeva lain sisältämien valtuutussäännösten nojalla on tarkoitus säätää valtioneuvoston asetus, jossa annettaisiin tarkemmat säännökset polttoturpeen turvavarastoista.

Valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarkempia säännöksiä turvavarastosopimuksen sisällöstä. Asetuksella säädettäisiin ainakin, että turvavarastosopimuksen tulisi sisältää seuraavat määräykset:

- varastoitavan polttoturpeen määrä ja laatu
- varastointipaikka ja -tapa
- varastoitavan polttoturpeen laadusta mahdollisesti aiheutuvat erityiset ehdot
- varastoitavan polttoturpeen kierrättäminen
- Huoltovarmuuskeskuksen oikeus tutustua turvavarastojen materiaalikirjanpitoon ja tehdä tarkastuksia polttoturpeen varastointipaikoilla.

Valtioneuvoston asetuksella annettaisiin lisäksi tarkemmat säännökset turvavaraston tason laskemisesta ja turvavarastointikorvauksen maksatuksesta. Asetuksessa annettaisiin määräykset turvavarastoon hyväksyttävän polttoturpeen laadusta sekä muista varaston tekniseen yksilöintiin tarvittavista seikoista. Vastaavasti asetuksella säädettäisiin turvavarastointikorvauksen maksatuksen jaksosta sekä niistä tiedoista, joiden ilmoittamista korvauksen maksaminen edellyttää.

Lakiehdotuksen 6 §:n mukaan turvavarastoija olisi velvollinen vuosittain ilmoittamaan Huoltovarmuuskeskukselle polttoturpeen tuotantonsa määrän sekä lämpö- ja sähkövoimalaitoksille toimittamansa polttoturpeen määrät turvavarastosopimuksen laatimista ja turvavaraston suuruuden seuranta varten. Ilmoituksen tulisi sisältää laskelma, josta ilmenevät toimitetut määrät asiakkaittain. Valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarkemmat säännökset ilmoituksen ajankohdasta, sisällöstä ja muodosta.

Polttoturpe kuuluu voimassa olevan turvavarastolain soveltamispiiriin. Polttoturpe on tarkoitus poistaa turvavarastolain soveltamisalasta siinä vaiheessa, kun polttoturpeen

turvavarastoja koskeva erityislaki tulisi voimaan. Tämä toteutettaisiin poistamalla polttoturpe turvavarastolain hyödykekohtaisen soveltamisalan määrittävästä turvavarastointiohjelmasta. Poistaminen edellyttäisi vuoden 2006 turvavarastointiohjelmaa koskevan valtioneuvoston asetuksen (169/2006) muuttamista.

2.2. Laki polttoturpeesta lauhdutusvoimalaitoksissa tuotetun sähkön syöttötariffista

Ehdotetun syöttötariffilain sisältämien valtuutussäännösten nojalla on tarkoitus säätää valtioneuvoston asetus, jolla annettaisiin tarkemmat säännökset syöttötariffijärjestelmästä.

Valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarvittaessa täydentävät säännökset syöttötariffin määrittämisestä. Lisäksi valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarkemmat säännökset syöttötariffin hakemisesta ja maksamisesta.

Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä syöttötariffijärjestelmän piiriin kuuluvien voimalaitosten tuotantotapaa ja polttoaineenkäyttöä koskevien tietojen säilyttämisestä, voimalaitosten tuotantotavan ja polttoaineenkäytön varmennuksesta sekä varmennustodistuksen sisältämisestä tiedoista. Lisäksi säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella varmennustodistusten mahdollisten virheiden oikaisuun liittyvästä menettelystä.

3. Voimaantulo ja voimassaolo

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

Polttoturpeen turvavarastoja koskeva laki olisi erityislaki, joka poistaisi polttoturpeen yleisen turvavarastolain soveltamispiiristä. Pällekkäisten turvavarastosopimusten laatimismahdollisuuden johdosta lakiin ehdotetaan siirtymäsäännöstä, jonka mukaan lakia ei sovellettaisi sellaiseen polttoturpeen turvavarastoon, jonka ylläpitämisestä on voimassa turvavarastolain mukainen turvavarastointisopimus. Mahdolliset turvavarastolain mukaiset turvavarastointisopimukset jatkuisivat

sopimuskauden loppuun, ellei niitä turvavarastolain 12 §:n nojalla purettaisi kesken sopimuskauden.

Ehdotettu syöttötariffilaki on tarkoitettu määräaikaiseksi järjestelyksi, joka olisi voimassa vuoden 2010 loppuun, jolloin lauhdutus sähköön tarpeen uskotaan yleisesti vähentyvän uuden ydinvoimalaitosyksikön valmistamisen myötä.

4. Suhde perustuslakiin ja sääätämisyjärjestys

4.1. Valtuutussäännökset

Ehdotetut lait sisältäisivät useita säännöksiä valtioneuvoston asetuksenantovallasta.

Perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaan lailla on säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista. Ehdotetut valtuutussäännökset on rajoitettu koskemaan pääosin teknisluonteisia yksityiskohtia elinkeinonharjoittajien oikeusaseman perusteiden määräytyessä lain säännösten perusteella. Lakiehdotusten norminantovaltuudet eivät ole ristiriidassa perustuslain 80 §:n kanssa.

4.2. Julkisten hallintotehtävien antaminen muulle kuin viranomaiselle

Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia.

Syöttötariffilakia koskevassa ehdotuksessa on katsottu, että syöttötariffilaissa säädetyt

maksajan ja todentajan tehtävät olisivat julkisia hallintotehtäviä, jotka laissa on annettu viranomaistahon ulkopuolisen toimijan tehtäväksi. Lakiehdotuksessa tarkoitettu maksaja tekee päätöksiä syöttötariffin maksamisesta sitä hakeville sähköntuottajille. Syöttötariffijärjestelmän olennainen piirre on, että sen toteuttajana on nimenomaan verkonhaltija. Tämän vuoksi on tarkoituksenmukaista antaa maksajan tehtävä järjestelmävastuuseen määrätyn kantaverkonhaltijan hoidettavaksi. Vastaavasti lakiehdotuksessa tarkoitettu varmennus tehtävä edellyttää erityistä asiantuntemusta lämpövoimalaitosten energiälähteiden tarkkailumenetelmistä. Tällaisen asiakokonnaisuuden hallintaa varten Suomessa ei ole käytettävissä erityisiä viranomaisia. Tehtävän laatu huomioon ottaen myös varmennustehtävän uskominen yksityisille toimijoille on perustuslain 124 §:n mukaisesti tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi.

Maksajaan ja todentajaan sovellettaisiin esityksen mukaan viranomaisten toiminnasta annettuja keskeisiä säännöksiä. Maksajan toimienpiteiden osalta hakijan oikeusturva olisi järjestetty siten, että maksajan tulisi siirtää asia Energiamarkkinaviraston ratkaistavaksi, jos maksaja katsoisi, että hakijalla ei ole oikeutta syöttötariffiin. Varmentajan päätöksiin olisi puolestaan mahdollista hakea muutosta hallintolainkäyttölain mukaisessa järjestyksessä.

Ehdotettu sääntely ei ole hallinnon ulkopuolelle annettujen julkisten hallintotehtävien osalta ristiriidassa perustuslain kanssa.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**polttoturpeen turvavarastoista**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Lain tarkoitus

Maan huoltovarmuuden ja polttoturpeen saatavuuden turvaamiseksi voidaan perustaa ja ylläpitää polttoturpeen turvavarastoja tuotanto-olosuhteiden vaihteluiden varalta sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

2 §

Turvavarasto

Turvavarastolla tarkoitetaan sellaista lämmön tai sähkön tuotantoa varten perustettua polttoturpevarastoa, jota polttoturpeen toimittaja sopimukseen perustuen ylläpitää liiketoiminnassaan tarvitsemansa varaston lisäksi.

Turvavaraston voi perustaa polttoturpeen toimittaja, joka toimittaa polttoturvetta lämmön tai sähkön tuotantoa varten vähintään 100 000 megawattituntia vuodessa.

3 §

Turvavarastosopimus

Huoltovarmuuskeskus tekee turvavarastoinnista sopimuksen turvavaraston perustavan polttoturpeen toimittajan (*turvavarastoi-ja*) kanssa. Sopimuksessa turvavarastoi-ja sitoutuu perustamaan sovitun suuruisen ja sovitunlaatuisen polttoturpeen turvavaraston sekä ylläpitämään sitä kolmen vuoden ajan.

Tarkemmat säännökset turvavarastosopimuksen sisällöstä annetaan valtioneuvoston asetuksella.

4 §

Turvavaraston käyttö lupa

Turvavarastoi-ja voi hakea Huoltovarmuuskeskukselta lupaa turvavaraston käyttämiseen, jos turvavarastoi-jan muussa varastossa kuin turvavarastossa olevan toimitusvalmiin polttoturpeen määrä ei riitä odotettavissa oleviin toimituksiin. Käyttö lupa voidaan myöntää, jos turvavarastoi-jan liiketoiminnassaan tarvitsema polttoturpevarasto on jäänyt päättäneiden tuotantokausien sääoloista ja niihin rinnastettavista, turvavarastoi-jan vaikutusvallan ulkopuolella olevista syistä johtuen merkittävästi turvavarastoi-jan keskimääräisiä vuotuisia toimituksia pienemmäksi.

Käyttölupaan voidaan liittää lain tavoitteiden toteutumisen kannalta tarpeellisia ehtoja. Käyttö lupa voidaan myöntää lokakuun 1 päivän ja seuraavan vuoden huhtikuun 30 päivän välisenä aikana.

5 §

Turvavarastointikorvaus

Huoltovarmuuskeskus maksaa turvavarastoi-jalle huoltovarmuusrahaston varoista korvauksen toteutuneesta turvavarastoinnista. Korvauksen määrä on 0,03 euroa megawattitunnilta polttoturvetta kuukaudessa.

Turvavarastointikorvaukseen oikeutetun polttoturpeen määräksi turvavarastossa voidaan sopia turvavarastosopimuksessa vähintään viisi ja enintään 50 prosenttia turvavarastoi-jan keskimääräisten toimitusten määrästä. Keskimääräisenä toimitusten määränä pidetään sopimuksen solmimisvuotta edeltä-

vän kolmen edellisen vuoden toimitusten määrästä kahden suurimman keskiarvoa.

Tarkemmat säännökset varastotason laskemisesta ja turvavarastointikorvauksen maksatuksesta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

6 §

Turvavarastojen ilmoitukset Huoltovarmuuskeskukselle

Turvavarastoija on velvollinen vuosittain ilmoittamaan Huoltovarmuuskeskukselle polttoturpeen tuotantonsa määrän sekä lämpö- ja sähkövoimalaitoksille toimittamansa polttoturpeen määrät.

Tarkemmat säännökset ilmoituksen ajankohdasta, sisällöstä ja muodosta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

7 §

Turvavarastomäärien todentaminen

Työvoima- ja elinkeinokeskukset valvovat toimialueellaan turvavarastojen ylläpitoa. Turvavarastojen on ilmoitettava valvontaa varten työvoima- ja elinkeinokeskukselle varastoissaan olevan polttoturpeen määrät ja sijainnit. Työvoima- ja elinkeinokeskuksen virkamiehellä on oikeus tutustua turvavarastojen materiaalikirjanpitoon ja tehdä tarkastuksia polttoturpeen varastointipaikoilla.

8 §

Turvavarastointikorvauksen palauttaminen ja takaisinperintä

Joka käyttää turvavarastoaan tämän lain tai turvavarastosopimuksen vastaisesti, on velvollinen palauttamaan saamansa turvavarastointikorvauksen huoltovarmuusrahastolle. Turvavaraston luvattoman käytön johdosta tapahtuvaan turvavarastointikorvauksen palauttamiseen ja takaisinperintään sovelletaan, mitä valtionavustuslaissa (688/2001) säädetään valtionavustuksen takaisinperinnästä.

Virheellisesti, liikaa tai perusteettomasti

maksetun turvavarastointikorvauksen palauttamiseen ja takaisinperintään sovelletaan, mitä valtionavustuslaissa säädetään valtionavustuksen takaisinperinnästä.

9 §

Turvavarastosopimuksen purkaminen

Turvavarastoija voi purkaa turvavarastosopimuksen kesken sopimuskauden, jos varastoija siirtyy toiselle toimialalle tai jos varastoija tuotantomenetelmissä tapahtuneiden muutosten taikka siihen verrattavien syiden johdosta ei enää tarvitse turvavarastoon varastoitua polttoturvetta toimituksissaan.

Jos turvavarastoijalle myönnetyn turvavarastointikorvauksen määrää sopimuksen voimassa ollessa alennetaan, on turvavarastoijalla oikeus purkaa sopimus kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun muutos on annettu turvavarastoijalle tiedoksi.

Jos turvavarastoija on tahallaan käyttänyt varastoitua polttoturvetta tämän lain tai turvavarastosopimuksen vastaisesti, Huoltovarmuuskeskuksella on oikeus kolmen kuukauden kuluessa rikkomuksen havaitsemisesta purkaa sopimus.

10 §

Asetuksenantovaltuus

Tarkempia säännöksiä tämän lain täytäntöönpanosta annetaan tarvittaessa valtioneuvoston asetuksella.

11 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 200

Tätä lakia ei sovelleta polttoturpeen turvavarastoon, jonka ylläpitämisestä on voimassa turvavarastolain (970/1982) mukainen turvavarastointisopimus.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

2.

Laki**polttoturpeesta lauhdutusvoimalaitoksissa tuotetun sähkön syöttötariffista**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on sähköntoimintavarmuuden turvaamiseksi määrätä, että Suomen sähköjärjestelmässä annetaan voimalaitosten ajojärjestyksessä etusija kotimaista polttoturvetta polttoaineena käytettäville lauhdutusvoimalaitoksille kivihiiiltä, maakaasua ja polttoöljyä polttoaineena käytettäviin lauhdutusvoimalaitoksiin verrattuna. Ajojärjestyksen etusijan mahdollistamiseksi maksetaan kotimaisesta polttoturpeesta lauhdutusvoimalaitoksessa tuotetulle sähkölle syöttötariffia siten kuin tässä laissa säädetään.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *verkonhaltijalla* sähkömarkkina-alueen (386/1995) tarkoitettua verkkonhaltijaa;
- 2) *sähkön lauhdutusvoimalaitoksella* muuta lämpövoimalaitoksen sähköntuotantoa kuin Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/8/EY hyötylämmön tarpeeseen perustuvan sähkön ja lämmön yhteistuotannon edistämisestä sisämarkkinoilla ja direktiivin

92/42/ETY muuttamisesta liitteen II mukaisesti määritettyä yhteistuotantoa;

3) *väliottolauhduksilaitoksella* voimalaitoksen osana olevaa laitosta, jossa osa sähköntuotantoon käytettävän höyryturpiinin läpi lauhduttimeen kulkevasta höyrystä voidaan johtaa kesken paisuntaprosessin lämmöntuotantoon;

4) *monipolttolaitoksella* voimalaitosta tai voimalaitoksen osana olevaa laitosta, jossa voidaan samanaikaisesti tai vuorotellen käyttää kahta tai useampaa polttoainetta.

2 luku

Syöttötariffijärjestelmä

3 §

Syöttötariffijärjestelmän piiriin kuuluva sähkön tuotanto

Syöttötariffia maksetaan verkonhaltijan verkkoon syötetyille sähkölle, joka on tuotettu kotimaista polttoturvetta polttoaineena käytetään:

1) lauhdutusvoimalaitoksessa, jonka pääasiallinen polttoaine on polttoturvetta ja jonka generaattorin teho on vähintään 120 megavoltiampeeria;

2) lauhdutusvoimalaitoksen väliottolauhduksilaitoksessa, jonka pääasiallinen polttoaine on polttoturvetta ja generaattorin teho on vähintään 120 megavoltiampeeria.

4 §

Syöttötariffi

Syöttötariffia maksetaan 3 §:ssä tarkoitettulle sähkölle kalenterikuukauden pituiselle jaksolle määritettävänä lisähintana seuraavasti:

Lisähinta, euroa megawattitunnilta = 1,00 euroa megawattitunnilta + $\frac{(P_t + e_t \times P_e)}{h_t} - \frac{(P_h + e_h \times P_e)}{h_h}$, jossa

P_t = polttoturpeen hinta sähkön lauhdutustuotannossa arvonaan 7,00 euroa megawattitunnilta;
 e_t = polttoturpeen ominaispäästökerroin arvonaan 0,377 hiilidioksiditonnia megawattitunnilta;
 P_e = päästöoikeuden hinta aritmeettisena keskiarvona Euroopan talousalueen vaihdoltaan kolmen suurimman päästöoikeuspörssin päivittäiskaupan hintanoteerausten päi väkeskiarvosta kyseisenä kalenterikuukautena, euroa hiilidioksiditonnilta;

η_t = polttoturvetta polttoaineena käyttävän lauhdutusvoimalaitoksen hyötysuhde arvonaan 0,37;

P_h = kivihiilen hinta sähkön lauhdutustuotannossa Tilastokeskuksen julkaiseman polttoaineen hintatekijän h (yksi kuukausi) verottomana arvona kyseisenä kalenterikuukautena, euroa megawattitunnilta;

e_h = kivihiilen ominaispäästökerroin arvonaan 0,337 hiilidioksiditonnia megawattitunnilta;

η_h = kivihiiltä polttoaineena käyttävän lauhdutusvoimalaitoksen hyötysuhde arvonaan 0,40.

Syöttötariffia maksetaan kalenterivuodessa enintään sähkömäärälle, joka vastaa lauhdutusvoimalaitoksessa sen nimellistehoa kerrottuna 3900 tunnilla ja väliottolauhutuslaitoksessa sen nimellistehon puolikasta kerrottuna 3900 tunnilla.

Tarkemmat säännökset syöttötariffin määrittämisestä annetaan tarvittaessa valtioneuvoston asetuksella.

5 §

Syöttötariffin maksaminen sähkön tuottajalle

Järjestelmävastuuseen määrätty kantaverkonhaltija (*maksaja*) maksaa syöttötariffin sähkön tuottajan hakemuksesta jälkikäteen kuuden kuukauden jaksoissa. Maksamisen edellytyksenä on, että:

1) sähkön tuotantotapa ja sen energialähde on varmennettu tämän lain mukaisesti;

2) verkkoon syötetyn sähkön määrä on mitattu luotettavasti maksajan asettamien kohtuullisten vaatimusten mukaisella tavalla;

3) sähkön tuottaja on ilmoittanut muut maksamisen edellyttämät tiedot maksajalle.

Mikäli maksaja katsoo, ettei syöttötariffia voida maksaa hakemuksen mukaisesti sähkön tuottajalle, sen on siirrettävä asia Energiamarkkinaviraston ratkaistavaksi. Siirtoilmoituksessa on ilmoitettava esteen syyt. Energiamarkkinaviraston tehtävänä on ratkaista päätöksellään hakijan oikeus syöttötariffiin.

Tarkemmat säännökset syöttötariffin hakemisesta ja maksamisesta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

6 §

Syöttötariffijärjestelmän rahoitus

Syöttötariffijärjestelmä rahoitetaan erillisellä syöttötariffimaksulla, jonka järjestelmävastuuseen määrätty kantaverkonhaltija kerää kantaverkkoon suoraan tai välillisesti liittyneeltä sähkön kulutukselta tasapuolisella ja syrjimättömällä tavalla.

Syöttötariffimaksulla voidaan kattaa sähkön tuottajille maksettujen syöttötariffien kustannukset sekä maksajalle aiheutuneet kohtuulliset kustannukset ja kohtuullinen korvaus syöttötariffijärjestelmän hoitamisesta.

Syöttötariffimaksu ja sen määräytymisperusteet tulee julkaista sekä ilmoittaa Energiamarkkinavirastolle.

7 §

Syöttötariffijärjestelmään liittyvien toimintojen eriyttäminen

Järjestelmävastuuseen määrätyn kantaverkonhaltijan tulee eriyttää syöttötariffijärjestelmän hoitaminen muista yrityksen harjoittamista liiketoiminnoista siten kuin sähkömarkkinalain 28—34 §:ssä säädetään.

3 luku

Voimalaitoksen tuotantotavan ja energialähteen varmentaminen

8 §

Voimalaitoksen tuotantotavan ja energialähteen varmentaminen

Todentajan on ennen syöttötariffin maksamista varmennettava voimalaitoksen tuotantotapa sekä syöttötariffin maksamista koskevan hakemuksen kohteena olevan sähkön energialähde. Monipolttoaineyksikössä on energialähteiden varmentamisessa noudatettava yhdenmukaisia laskentamenetelmiä ja vastaavaa tarkkuutta kuin päästökauppalaissa (683/2004) on säädetty päästöjen tarkkailusta ja todentamisesta. Kukin hakemuksen kohteena oleva sähkömäärä on varmennettava erikseen.

Todentajan antaman varmennustodistuksen tulee sisältää syöttötariffin maksamisessa tarvittavat tiedot voimalaitoksen tuotantotavasta ja sen käyttämistä energialähteistä sekä vahvistuksen sille, että maksamista koskevassa hakemuksessa tarkoitettu sähkö täyttää 3 §:ssä säädetyt vaatimukset.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä varmennuksesta ja varmennustodistuksen sisältämistä tiedoista.

9 §

Voimalaitoksen tuotantotapaa ja energialähteitä koskevien tietojen säilyttäminen

Sähkön tuottajan, jolle on maksettu syöttö-

tariffia, tulee huolehtia siitä, että käytettyä tuotantotapaa ja käytettyjä energialähteitä koskevien tietojen luotettavuus voidaan varmistaa vähintään kuuden vuoden ajan sen kalenterivuoden päättymisestä, jota tiedot koskevat. Tarkempia säännöksiä tietojen säilyttämisestä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

10 §

Todentaja

Energiamarkkinaviraston päästökauppalaian mukaan hyväksymä todentaja, jonka pätevyysalueeksi on määritetty polttolaitosten todentaminen, on kelpoinen toimimaan myös tässä laissa tarkoitettuna todentajana.

11 §

Todentajan kelpoisuuden peruuttaminen

Jos todentaja toimii tämän lain säännösten vastaisesti, Energiamarkkinaviraston on kehoitettava todentajaa korjaamaan puute määräajassa. Jos puutetta ei korjata määräajassa, Energiamarkkinavirasto voi peruuttaa todentajan kelpoisuuden toimia tämän lain mukaisena todentajana.

4 luku

Täydentävät säännökset ja voimassaolo

12 §

Valvonta

Energiamarkkinaviraston tehtävänä on valvoa tämän lain noudattamista.

13 §

Tietojen antaminen Energiamarkkinavirastolle

Sähkön tuottaja, joka on hakenut tai jolle on maksettu syöttötariffia, on velvollinen kehoituksesta antamaan syöttötariffin maksatuksen oikeellisuuden valvomiseksi Energiamarkkinavirastolle voimalaitoksensa tuotan-

totapaa ja sen käyttämiä energialähteitä sekä sen tuottamia sähkömääriä koskevia tietoja.

Järjestelmävastuuseen määrätty kantaverkonhaltija ja todentaja ovat velvollisia kehoituksesta antamaan Energiamarkkinavirastolle tietoja, jotka ovat tarpeen syöttötariffin maksatuksen ja syöttötariffijärjestelmän rahoituksen sekä niiden perusteiden oikeellisuuden tai tässä laissa säädettyjen velvoitteiden valvomiseksi.

Energiamarkkinavirastolla on oikeus tarkastaa tietojen oikeellisuus valvottavan hallinnassa olevissa tiloissa, jotka eivät kuulu kotirauhan piiriin.

14 §

Syöttötariffin palauttaminen ja takaisinperintä

Virheellisesti, liikaa tai ilmeisen perusteettomasti maksetun syöttötariffin palauttamiseen ja takaisinperintään sovelletaan, mitä valtionavustuslaissa (688/2001) säädetään valtionavustuksen palauttamisesta ja takaisinperinnästä, ellei tässä laissa toisin säädetä. Palautus ja viivästysseuraamus tuloutetaan syöttötariffijärjestelmään.

Energiamarkkinavirasto hoitaa syöttötariffin palauttamista ja takaisinperintää koskevista asioista valtionavustuslaissa valtionapuviranomaiselle säädettyjä tehtäviä sekä tekee päätöksen syöttötariffin takaisinperinnästä ja viivästysseuraamuksesta. Palautus ja viivästysseuraamus pannaan täytäntöön ilman erillistä tuomiota tai päätöstä siten kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoon annettussa laissa (367/1961) säädetään.

Maksaja hoitaa palautuksen ja viivästysseuraamuksen perimisen.

15 §

Pakkokeinot

Jos joku rikkoo tai laiminlyö tässä laissa tai sen nojalla annetuissa säädöksissä säädettyjä velvoitteitaan, Energiamarkkinaviraston on velvoitettava hänet korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä. Velvoitepäätöksessä voidaan määrätä, millä tavoin virhe tai laiminlyönti tulee korjata.

Energiamarkkinavirasto voi asettaa 1 momentissa tarkoitetun velvoitepäätöksensä taikka tässä laissa säädettyä tietojenantovelvoitetta koskevan päätöksensä tehosteeksi uhkasakon. Uhkasakon asettamisessa ja sen tuomitsemisessa maksettavaksi noudatetaan uhkasakkolaissa (1113/1990) säädettyä menettelyä.

16 §

Maksajan ja todentajan velvoitteet sen hoitajessa julkista hallintotehtävää

Maksajan ja todentajan on tässä laissa tarkoitettua julkista hallintotehtävää hoitaessaan noudatettava, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999), sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnasta annetussa laissa (13/2003), kielilaissa (423/2003) ja hallintolaissa (434/2003) säädetään. Asiakkaan pyynnöstä voidaan kuitenkin poiketa kielilain vaatimusten soveltamisesta varmennustodistuksessa käytettävän kielen osalta.

17 §

Muutoksenhaku hallintopäätöksistä

Energiamarkkinaviraston tämän lain nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

18 §

Muutoksenhaku todentajan päätöksistä

Todentajan varmennustodistusta koskevaan päätökseen saa hakea oikaisua päätöksen antajalta 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Päätökseen on liitettävä oikaisuvaatimusohjeet. Oikaisumenettelystä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Todentajan oikaisumenettelyssä antamaan päätökseen haetaan muutosta valittamalla hallinto-oikeudelta siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

19 §

Asetuksenantovaltuus

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

20 §

Voimassaolo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2001 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2010.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Naantalissa 11 päivänä elokuuta 2006

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Kauppa- ja teollisuusministeri *Mauri Pekkarinen*